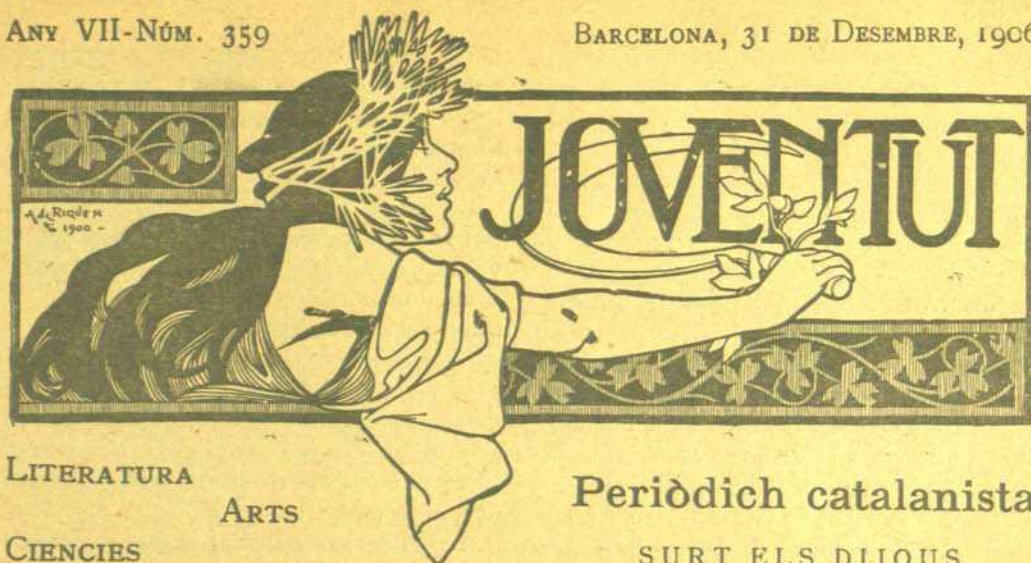

LITERATURA

ARTS

CIENCIES

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plaça del Teatre, 6, entresol.

PREU D'AQUEST NÚMERO. 20 CÈNTIMS

SUMARI: Perquè pleguèrem, per JOVENTUT. — Mort es vida, per D. Martí y Julià. — El blanch estol, per P. Riera y Riquer. — Lo qu'hem fet, per Pompeius Gener. — Salut!, per Adrià Gual. — Coincidències, per Enrich de Fuentes. — Els meus bessons, per Claudi Mas y Jornet. — Desde la cambra roja, per Oriol Martí. — Innovadors, per Antoni Suñol. — Dos mots, per Arnau Martínez y Serinà. — Amichs de JOVENTUT!, per J. Pin y Soler. — Amichs de JOVENTUT!, per Alexandre de Riquer. — Profanació, per Joan Vergès y Barris. — La missió de JOVENTUT, per Trinitat Monegal. — Renovació incessant, per M. Folguera y Durán. — Traquen els joves, per Apeles Mestres. — Als homes naturals, per Miquel Laporta. — Gó qui viu se plau mudant, per Joaquim Pena. — Intimes, per Jaume Terri. — Dues amors, per Emili Tintorer. — Recort, per Antón Busquets y Punset. — Pensaments, per Modest Urgell. — Réverie, per Joan Maresgall. — Als senyors director y redactors de JOVENTUT, per Carmeta Vallès-Roderich y Ventosa. — „„, per Joseph M.ª Roca. — Bona recordança, per Ildefons Suñol. — Comiat, per R. Miquel y Planes. — Els drets de l'home, per Victor Català. — Paisatge de tardor, per Frederich Rahola. — Comiat d'un redactor, per Geroni Zanné. — Pàgines festives: Despedida, per Alexandre Font. — A JOVENTUT, per L. Escardot. — El nostre estiu ja es passat, per Lluís Via. — Tasca feconda, per Salvador Vilaregut. — De part dels aprenents, per J. Pujol y Bruil. — Aquell préssec... y tu, per J. Ruyra. — Una protesta y un visca, per Rafel Vallès y Roderich. — El darrer, per F. Pujulà y Vallès. — Visions, per Francesch Sitjà y Pineda. — Adeu a JOVENTUT!, per S. Gubern. — Tu com jo, per Joseph M.ª Folch y Torres. — Sacra fames (traducció de Leconte de Lisle), per E. Guanyabéns. — No sóch pas un renegat, per Nogueras Oller. — Advertències.

SUPLEMENT AL N.º 358: El perquè d'aquest Suplement, per JOVENTUT.

Perquè pleguèrem

Al aparèixer JOVENTUT a les primeries de l'any 1900, varem dirigirnos als catalans pera dirlos hi qui erem y qu'ns proposavem. ¿Qui som? Som inactuals. ¿Qu'ns proposèm? Dir veritats.

Y molts van riure. ¿Què vol dir ésser inactual? ¿Qui no'n diu, o no's pensa dirne de veritats?

Avuy nosaltres meteixos, els qui la fundarem, matèm JOVENTUT. Y la matèm per les meteixes rahons que la fundarem: perque som inactuals, perque volèm dir veritats, fins aquelles veritats que no poden dirse.

Si no fos que a l'hora de la mort no escàu el riure, no diriem res més que lo següent: Matèm JOVENTUT perque volèm, perque en-

tenèm que la seva missió, la seva vida, s'ha acabat. Y als morts se'ls enterra.

Mes, pera evitar que riguin, no pas els tontos, que'ls tontos ens són indiferents, sinó els esperits lleugers, explicarem un xich més clares les rahons de la vida y de la mort de JOVENTUT, qui — entenguis bé — no tenen res que veure ab la mort dels redactors qui li han donat vida y li donen mort.

Les rahons són les següents:

Som, com erem, inactuals. Lo qual vol dir:

donarem vida a una publicació perque enteniem que Catalunya y el Catalanisme necessitaven aquesta veu cridanera. Y també vol dir: matèm aquesta publicació perque ente-

nèm que avuy Catalunya y el Catalanisme ja no la necessiten.

¿Per què la necessitaven y avuy ja no la necessiten?

Avans d'explicarho hem de concretar lo que ha sigut JOVENTUT, lo que l'ha diferenciada de totes les demés publicacions periòdiques, lo que l'ha feta inactual.

JOVENTUT venia a dir veritats. La primera, la més essencial, era que'l Catalanisme no era reaccionari. Que hi havia y podia haverhi catalanistes lliberals, radicals, revolucionaris. Que'ls principis d'autonomia y de democràcia, en el sentit més pur de la paraula, no eren incompatibles. No haventhi, aleshores, cap publicació qui això demostrés, ferem sortir JOVENTUT pera demostrarho. Y JOVENTUT ho ha demostrat plenament durant set anys. En filosofia, en sociologia, en política, en art hem sigut més lliberals que ningú, més democràtics que ningú, més avançats que ningú.

Ademés d'aquesta veritat essencial, ne veniem a dir moltes d'altres: veniem a dir les petites veritats de cada redactor sens eufemismes, sense consideracions, sense mala intenció. Veniem a demostrar que'l Catalanisme no tenia d'ésser, com era aleshores, una societat de bombos mutus, sinó que'ls bons catalanistes teniem el dever ineludible, si volíem perfeccionarnos, de *cantarnos les veritats* mutuament ab severitat, ab major severitat que als estranys. Y això en tots els ordres: polítich, moral, artistich. No haventhi, aleshores, cap publicació qui això demostrés, ferem sortir JOVENTUT pera demostrarho. Y JOVENTUT ho ha demostrat plenament durant set anys, sense contemplacions, sense consideracions d'amistat o de companyerisme, sense ridiculs respectes a immunitats consagrades y... sense mirar la *taquilla*.

El no fixarnos en el calaix es una altra prova de la nostra inactualitat. ¿No es ésser inactual el no mirar el negoci? ¿Quina publicació no guarda y no ha guardat sempre'ls respectes deguts als seus subscriptors y comanditaris? ¿Quina no està obsessionada per la por de les baixes? JOVENTUT no se'n ha preocupat may. JOVENTUT s'ha barallat ab tothom: amichs y enemichs, companys de causa y adversaris. Y, cosa estranya: sense volerho ni pensarho, passant per una pluja continua de

baixes y d'altres, de contents y de descontents, d'indignats d'ahir qui demà eren entusiastes, d'entusiastes d'un jorn qui l'ensentdemà s'indignaven, JOVENTUT econòmicament ha fet via floreixenta.

Es precis dirho aquí ben alt: JOVENTUT, qui no va sortir pera guanyar diners, qui no va sortir pera fer un *affaire*, quals redactors y administradors han treballat sempre de franch, si al començar va perdre alguns quartos, cada any n'ha perdut més pochs. Y avuy, que la matèiem, hem de dir ben alt, pera que ho sàpiguen els mal intencionats qui no s'ho volen creure, avuy guanyem diners. L'any setè de JOVENTUT es el primer que saldèiem ab benefici (1).

Així, donchs, pleguem en pleno èxit de calaix.

Mes no era aquest l'èxit que nosaltres buscavem. Nosaltres buscavem un fi precis. La nostra missió com a entitat, com a JOVENTUT, era concreta: demostrar que hi havia catalanistes lliberals, y, un cop demostrat que hi eren, preparar el terreny pera que aquests catalanistes prenguessin consciència de la llur vitalitat y força individual a fi de que s'ajuntessin, y, un cop adquirida una certa cohesió, el moviment crestallís en un gran nucle social y polítich qui fos el complement indispensable del, aleshores, tendenciós moviment nacionalista català. Nosaltres volíem posar la primera pedra del monument catalanista-revolucionari. Un cop posada, ens era y ens es indiferent que les demés pedres les posin els altres: fins que sien uns altres els qui li posin la estatua. Nosaltres lo que volíem, lo que volèiem, es que a n'aqueix monument s'hi treballi sense descans. Y això avuy ja's fa. Ja hem lograt, donchs, lo que volíem.

Se'ns dirà, tal volta, que nosaltres podríem continuar trevallanthi.

Aquí es necessari fer una distinció. Nosaltres si. Nosaltres individualment podèiem continuar trevallanthi, y, en una forma o altra, ho farèiem. No'ns manca dalit ni ens manca amor a la patria ni al monument. Individualment seguirèiem, donchs, trevallant ab la meteixa fe y constància de sempre. ¿Còm? No ho sabèiem encara. Això no depend en

(1) Si hi ha algú qui no s'ho vulgui creure pot passar per la redacció, ahont li ensenyarèiem els llibres de caixa.

absolut de nosaltres, això depend bon xich dels aconteixements, y també de l'etzar.

Qui no pot ni deü continuar trevallanthi som nosaltres com a entitat, com a JOVENTUT. JOVENTUT es morta. Si no la matessim, se moriria. Se moriria encara que hi guanyessim diners. Vauriem eternament a costes d'un etern cadavre. Y això no ho volèm fer: Això es bo pera la gent del Brusi.

JOVENTUT, pera no morir, sols tenia un camí; camí que ja senyalarem en el prospecte del terç any de publicació, en que deyem:

Hi ha qui s'ha fixat en que l'esperit de lluyta qu'en JOVENTUT s'hi troba, fóra molt propi d'una publicació diària; y les proposicions que ja l'any passat ens feren de que convertíssim en diari nostre periòdic, han sigut reiterades cada dia més, ab uns arguments tan persuasius com tentadors: «Avuy que'l Catalanisme comença a estar ja ben arrelat en la consciencia del poble; avuy que va entrant ja en un període d'organització política pràctica, per no dir francament constitutiu; avuy que, ab tota mala fe certament, es titllat per adversaris innobles d'anàrquich, de reaccionari o de carlí, fent qu'elements importantíssims se'l mirin encara ab dubtes imcomprensibles; avuy que l'esperit del poble català va sentintse penetrat d'unes idees de llibertat suprema, avuy mes que may se fa necessaria l'aparició d'un nou Diari Catalanista amplament lliberal; d'un Diari Catalanista qui vingui a ajudar, dintre d'una més vasta esfera, als qui ja venen complint profitosament llur digna missió; d'un Diari Catalanista qui lluyti cada jorn y cada minut en defensa de les idees de progrés, de germanor y de llibertat qui aclareixen els horitzons d'altres pobles més cultes; d'un Diari Catalanista qui fortifiqui més y més les consciencies atuhides per atavismes supersticiosos, qui enrobusteixi les inteligencies y les voluntats debilitades en llargs anys de vida rutinaria; d'un Diari Catalanista qui entri sense vacilacions y ab esperit ben obert y franch en la dilucidació dels grans problemes polítich-morals, socials y religiosos qual solució es tan necessaria per assegurar la tranquil·litat en l'avenir dels pobles; d'un Diari Catalanista, en fi, qui sia verdader portaveu de l'Ànima Catalana, l'ànima d'un poble essencialment democràtic, qui vol ésser gran y lliure.»

Teniem de transformarnos, teniem de convertirnos en diari. El Catalanisme lliberal, el Catalanisme radical, havent adquirit ja una certa cohesió, necessitava un portaveu més actiu y d'acció més immediata y constant que una senzilla revista.

No es d'aquest lloch precisar les rahons per què JOVENTUT no ha pogut convertirse en diari, rahons qui essencialment radiquen en la mateixa naturalesa de JOVENTUT y són les mateixes qui, a pesar de totes les bones voluntats, han impedit la seva fusió primerament ab *La Renaixensa* quan aquesta va transformarse, y ab *El Poble Català* després.

Aquestes rahons no són concretes: són

molt vagues. No han tingut may res que veure ab les persones, ni essencialment ab les idees. A nostre entendre, són rahons d'ordre superior, són rahons de la especial idiosincrasia de JOVENTUT. Diguem la paraula aclaridora: JOVENTUT diari, tenia de continuar éssent *inactual*, com ho era la revista. Y, un diari *inactual*, no té vida.

Un diari *inactual* volia dir, a nostre entendre, un diari qui's desentengues en absolut del factor econòmic. Malhauradament, un diari no es com una revista. Un diari, sols disposant de capitals immensos, podria subsistir sense les trabes que aquell factor imposa indefectiblement als qui el dirigeixen y redacten. Allò de cantar les veritats a tothom y de dir lliurement y sens embuts lo que's pensa, tot lo que's pensa sense pretensions de *dómine*, però ab la sinceritat del convençut, portaria una tal pertorbació en la marxa administrativa del diari, que la seva vida n'arribaria a perillar a cada instant. Es una trista realitat aquesta!

JOVENTUT, donchs, no podia transformarse en diari, ni podia fusionarse ab cap altre sense perdre sa nota o qualitat característica, es a dir: sens abdicar, sense morir. Avans d'abdicar, o de morir, hem preferit matarla.

Per altra banda l'aparició de *El Poble Català*, y més tart la de *La Tribuna*, ja gayrebé convertida en ver diari catalanista, venien a fer inútil nostra missió. Aquests dos diaris no són pas el nostre ideal, però ja que nostre ideal ens apareix irrealisable, hem de reconèixer, y ho reconeixem ab joia, qu'entre tots dos la democràcia catalanista no està mancada d'òrguens d'expressió. Y la nostra joia es tant més sincera, quan estem convençuts de que JOVENTUT ha sigut el seu principal precursor.

A aquestes rahons justificadores de nostra decisió n'hi podriem afegir altres d'ordre més intim. Però com que creyem que no interessarien, ens limitarem a fer constar que d'aquells redactors de JOVENTUT decidits y entusiastes, qui fa set anys la fundaren, la majoria, per rahons que no hem de judicar, han anat desertant, quedant la redacció gayrebé en *quadro*, puig si bé es veritat que altres valiosíssims elements varen venir a omplir buyts, no ho es menys que, salvant la excepció d'en F. Pujulà y Vallès, cap d'ells

— sense que això impliqui censura ni desmèrit — ha pogut identificar-se en absolut ab la idea informadora, ab l'ànima meteixa que al crear JOVENTUT els fundadors li donarem.

Per aquí també, donchs, una transformació lenta, ja iniciada de temps en la meteixa ànima de JOVENTUT, hauria acabat per matarla, puig que morta hauria sigut al ésser essencialment diferenta de lo qu'era.

Ens hem estimat més matarla en sèch avuy qui encara era viva, que arribar a la lenta agonia d'un decrepít.

Diu la historia, o la llegenda, que'ls espartans mataben al néixer a tots els infants malaltichs o febles. La república prevenia estoicament els efectes futurs de les generacions qui podrien donarli aquells petits sers raquitichs. Nosaltres no creyèm pas que la raça humana degui ésser mirada ab els meteixos ulls que la raça cavallina, per exemple. Sovint cossos febles y malaltichs han fet més pel progrés humà, y han donats més jorns de gloria a la humanitat, que tots els atletes y totes les generacions de guerrers robusts. Però si incertament aquest fet de la república espartana pot, baix aquest aspecte, titllar-se de brutal y d'estúpít, en general ens dona una gran lliçó d'ordre ètich: *Lo que no té condicions de vida robusta y plena val més que mori*: MATÈM ALS MORTS (si se'ns admet la paradoxa).

Llàstima que'ls espartans no comprenguessin que hi ha una mena de robustesa molt superior a la robustesa física.

Nosaltres ens vantèm d'haver comprès això, y per haverho comprès matèm JOVENTUT, físicament plena de vida, robusta y valenta; moralment decrepita, per haver complert ja serenament la seva noble missió.

JOVENTUT

MORT ES VIDA

Pera'ls qui no tenen plena consciencia del problema nacionalista català, pera'ls qui desconeixen integralment els termes d'aqueix problema social, ha d'ésser sorprenent y fins inexplicable la inestabilitat del nacionalisme actiu, la rapidesa ab que certs òrguens de propaganda compleixen la llur missió, y l'aparent incoordinació ab que's manifesten les diferents modalitats del Catalanisme militant. Mes observant bé, realisant un estudi crítich seriós del renàixer polítich-social del nostre poble, prescindint de sentiments individuals y propis y posantse a analisar fets y accions socials atenten-se a la positiva significació que pera l'esdevenir de Catalunya tenen, se veu totseguit que'l desordre, que la incoordinació, que les corrents oposades, que les negacions y afirmacions sistemàtiques, que la inconsistencia dels dogmes, que la seguida mudança dels programes, que la inquietut y fins la inconseqüència dels homes, y que la desnaturalisació ab que a voltes se manifesten els sentiments, no són altre que accidentalitats externes, no passen de fets episòdichs de la neoformació social catalana que s'està realisant.

No seria pas de bon ésser que tantost iniciat el nostre renàixer y després de breu agitació interna y de curta lluyta, hagués sedimentat definitivament una aspiració, y hagués quedat ordenada y regularisada la nova vida catalana; hauria probat, això, que l'aspiració haguera sigut migrada, minça, raquitica en el sentit nacional, y xorca y negativa, pera la vida de relació universal. Ara no; ara es evident que Catalunya ha de complir un destí mundial. Aqueixes topades socials violentes, aqueixes intenses lluytes, aqueixa inconsistencia de les col·lectivitats, aqueixes singularitats frapantes, aqueixos apassionaments qui enceguen, aqueixos personalismes mal dissimulats, aqueix afany agabellador, aqueixa prohiça pera representar la síntesis nacionalista, aqueix desconeixement de la realitat propia, aqueix bregar, lluytar y actuar a totes hores sense que la fadiga's manifesti y sense que'l poble se'n sacihi y se'n aborreixi, mostrant en totes les accions y en tots els instants una afirmació única, ésser, ésser y ésser, y ajuntant depres-

sa, depressa nous nucs catalans a la vida renaixenta de Catalunya, proven que s'està forjant quelcòm social de transcendència, que s'està realisant una grandiosa gestació nacional, que al arribar a terme determinarà la vida plena de la nostra Catalunya.

Per això res hi ha durable y tot passa. Ahont sembla que l'ésser hi es definitiu, s'hi manifesta una disgregació; lo que ahir era poderós, demà no exerceix cap influència social; lo que té vida ufanosa y assegurada, desapareix ple de potencia y energies. Res mor, però. Tot desapareix y passa, però tot persisteix, car la evolució y el progressiu expandiment exigeixen transformació. Mort es vida, en el nostre renaixement com en les realitats de la naturalesa. Com més s'engrandeix y creix el nostre renàixer, més complexe es y més nombroses són les modalitats de la vida nova; y com aqueix créixer y engrandir-se no paren, y tota activitat té dret a ésser y a actuar, el trasbalsament y el desordre amagacen el progressiu enfortiment y la organització definitiva que's va operant a la consciència colectiva de Catalunya.

Catalunya ho es tot; les accions, les col·lectivitats, les persones, elles totes soles no són res. El tot, Catalunya es l'objectiu; les accions, les col·lectivitats, les persones, no són més que'l medi. Les accions, les col·lectivitats, les persones, se transformen, actüen y passen per Catalunya, y al desaparèixer naixen noves accions més profitoses, noves col·lectivitats més potentes, y altres persones qui encara fan més per la Patria, car aquesta necessita l'activitat y la energia de la vida nova, de la juvenesa de l'ésser.

No havèm de sentir dolor y pena per lo que desapareix, perquè ja ha complert la seva missió patriòtica, que aytals sentiments són més personals que patriòtics. Sentim goig per lo que naix, per lo que marca un avenç en

el nostre renàixer, per lo que indica que Catalunya *serà*. Això no vol dir que hagim d'ésser destructors sistemàtics de les activitats actuals del nostre renàixer, y creadors engegats de nous organismes encara que aquests sien desviacions teratològiques; però si vol dir, y ho repetesch, que més que al nostre amor propi, havèm d'estimar a Catalunya, y que si lo nou es sà, fort y normal, havèm de rèbreho ab els braços oberts y ab el cor rublert de joia.

Cal que siguem instrument conscient y dessinteressat de l'acció social qui determinarà l'ésser de Catalunya en la civilització universal; cal que a les naturals tentacions d'un extremat afecte a l'obra propia, hi oposèm ab plena consciència la nostra adhesió incondicional al destí de Catalunya; no'ns oblidem que ara per ara no podem ésser més que cooperadors. Ab aquest pensar l'esperit no'n sentirà pas d'aclaparaments ni de febleses perquè haguem de presenciar que quelcòm de lo que'ns ha costat troços de la nostra vida desapareix, car lo cert y positiu es que tot se transforma y perdura en la renaixença dels pobles, y que lo que'ns creyem que ha mort, es que s'ha reincorporat definitivament a la vida nova de Catalunya, es que d'accidentalitat externa passa a ésser element integrant del nou organisme social català; es la temporalitat de l'acció, transformada en activitat definitiva del procés evolutiu de l'organisme nacional reascut.

A lo que ha sigut entonemhi cants de gloria y no planys funeraris; a lo que naix y es normal, donguemhi força y empeltemhi energia y entusiasme pera que realisi integralment la finalitat que li sia propia.

Segurs de l'esdevenir, posemos a la devantera de l'acció profitosa, y ab tota la energia del nostre ésser cridem: *Avant*.

D. MARTÍ Y JULIA

EL BLANCH ESTOL

(Pera cantar-se ab la tonada d'un coral de Grieg)

Veyeu l'immens y blanch estol,
hardit pujant
enllà dels cims, camí del sol.
Els bons ancells l'adoren tant,
que sembla un trono sant.

El blanch estol avença lent
vers un combat
d'expandiment, d'enaltiment.

L'estol hi va tot disposat,
ab sang de flors rentat.

El blanch estol té'l guany segú,
pendrà'l castell
que may rendit vegé ningú;
La gloria vol d'un cel novell,
y els àngels són ab ell.

P. RIERA Y Riquer

LO QU'HEM FET

SALUT!

Acabat d'arribar de Paris, la casualitat volgué que, ab motiu de la *mise en scène* del *Cyrano de Bergerac* de Rostand, fes coneixença ab els traductors de dita obra Martí, Via y Tintorer, y que ab ells tractessim de fer una revista catalana ab els ideals més avançats y més vitals, ab que anava a començar el segle xx; una revista al nivell de les qu'existeixen en altres nacions d'Europa, agrupant a l'entorn nostre a tothom qui sapigués y qui valgués, qui pensés y qui sentís.

Y va aparèixer JOVENTUT.

Hi varem posar tot lo que de nostra part vam poder, y lo qu'en ella hem sembrat ha arrelat després.

Som *inactuals*, varem dir, mirant la trista y migrada actualitat espanyola; y no fa gayre un distingit escriptor mallorquí ha llençat la idea del *futurisme*, no aconhortantse ab el present de nostra raça, lo qual era nostra tendència.

Som *supernacionals*, varem afirmar, tendint cap a ideals superiors al particularisme d'una nació, creyent que Catalunya devia assolir superiors formes de la pensa y del sentiment humà, sobressenyorejant així les fronteres dels estats polítics: y fa pochs dies l'amich Brossa, arribat de Paris, senyalava'ls defectes d'un nacionalisme estret qui pren com propis fins els defectes d'importació estrangera, ab tal de que sien vells, advocant per un humanisme fort y enèrgich qui faci de Catalunya una de les primeres nacions.

En un programa polítich varem formular les reformes socials qu'esperavem pera Catalunya, volent qu'en ella l'home fos productor y lliure; y vingué l'Assamblea de Barcelona, y la *Unió Catalanista* admeté d'iple dites reformes pera'l programa de la futura Catalunya autònoma.

Hem defensat que la qüestió de concepte de l'univers, la qüestió religiosa, o de consciència, com a íntima qu'era, no devia fer ni marcar divisió entre'ls fills de la terra catalana, y avuy tothom ho admet. Hem assolit la *Solidaritat* de tots els bons catalans.

Estem contents; podem ja despedirnos col·lectivament del públich. Per ma part me dono per ben pagat dels meus esforços.

POMPEIUS GENE

Salut, periòdich! Bons amichs, endevant! Els homes vos tinguin en compte tot el bé que hagi fet y vos perdonin el mal inconscient (fill de la *tasca prempsa*) qui haurá florit en mitj de vostres bones intencions. Hi ha coses fatals, contra les que no podem rebelarnos.

Però jo no voldria pas que la desaparició d'aquesta JOVENTUT tingués que veure en lo més minim ab la vostra; vos sóch prou amich perque poguéu creurem, y'm lliguen ab vosaltres bons afectes y recordances qui'm posen en situació de tal desitjar.

Salut, salut! El qui ha treballat ab bona intenció deixa un rastre lluminós d'ella. Desaparició no es mort. A voltes es preparació de nova gesta. Si no es així, salut encara; si fos així, *Eureka!*

ADRIÀ GUAL

COINCIDENCIES

— Cúydet, noy—m'ha dit el metge, un bon amich de fa més de trenta anys, un metge qui m'ha receptat més rialles que medicines.

Y mes germanes m'han dit:

— Ja t'hi has ben entoçudit, ja, a no voler deixar aquesta cambra teva, tan xica... Tindries de mudarte a una habitació de la part del davant, que, si may estiguessis malalt... —

Y els companys de JOVENTUT m'han fet a saber el llur determini.

— Pleguem — m'han dit els companys de JOVENTUT.

¿Què vol dir tot això? ¿Que ja sóch a Dimecres de Cendra? ¿Que lo que prenc per somnis no són sinó recorts, y que, quan me penso que rich, es qu'estossego? No ho sé; però potser que sí... Y'm sento trist, me'n sento trist!

Potser no... No, Dimecres de Cendra, no; que la fi de les meves rialles no ha d'ésser trista fi, que pera elles, com pera JOVENTUT, quan les campanes toquin a enterrament, ha de semblar que repiquin en Dissabte de Gloria. Han predicat tanta alegria les meves rialles!... N'han predicada tanta's set volums de JOVENTUT!...

Quan, de nits, reclòs en la meua cambra xica, jo'ls vegi arrencats demunt d'un presatge, reposant de llurs entremaliadures, de llurs set anys de guerra — altra guerra dels set anys, — y cofoys d'haver mogut tanta fressa, aqueixos set llibres no'm faràn pensar en follies de Carnestoltes ni en disbauxes pecaminoses de les que un home tingui d'arrepentirse genolls en terra y acotat el cap sota el càstich d'una pluja de cendra calda. Aqueixos set anys de JOVENTUT me faràn pensar en set anys de la meua vida qui, pera'l meu cor, han sigut set anys d'esplèndida joventut.

Y set anys de joventut no'ls ha gaudit tot-hòm; y set anys de joventut donen dret a que les campanes repiquin com en Dissabte de Gloria, quan toquin a enterrament pel cor qui ha sabut fruhir d'aquells anys de joventut sense aborrrir a ningú ni fer altre mal qu'estimar forçal

El cor!

— Cuydet — m'ha dit el metge, el bon amich meu.

— Deixa ta cambra xica — diuen mes germanes.

— Pleguem — fan els companys de JOVENTUT.

He decidit fer lo que vol el metge, y iqui sab!, potser també'm determini a creure a mes germanes.

Y, quan rumiava si devia o no devia *plegar*, el meu cor, encarantse ab el meu cap, li ha trencat les oracions.

— ¿Que t'has begut l'enteniment? — ha dit el cor. — Si tu plegues, jo no; ja ho sabs. —

Sempre serà una criatura aquest cor meu: malalt y tot, no's pot estar de ferse ilusions.

ENRICH DE FUENTES

ELS MEUS BESSONS

Bon punt la nova ha corregut de que teniem bessonada, la Hipocresia ha fet l'ullet y ens ha insultat ab sa encaixada.

La torba imbècil de farsants ha pres posats de gata moixa: el cap mitj cot, els ulls ombrius, la veu mentint accents d'angoixa.

Y ab còmich plany, igual lligó reciten tots a maravella, boy somrihent per sota'l nas malgrat la trista cantarella:

«...Donchs ¿dos d'un cop?... Què s'hi ha de fer!
...Ja són de playner, pare y mare..
...Si ha anat tot bé, per'xò... menys mal!
...Pitjor podria ser encara!...»

Oh'ls miserables cors aixuts!
Còm es vostra ànima esquifida!
«...Menys mal!» ¿Per què? ¿Perque l'Amor m'ha ofert doblat el fruit de Vida?

¿Per quín dolor, per quín pesar de vostre plany me feu ofensa?
¿Per què insultarme ab un condol que no os demana qui no pena?

Com cuchs de terra rastreguèu car de l'amor sòu incapaces.
Per'xò, mirantme, encara no heu vist qu'ample es el cercle de mos braços.

De mos rebrots no heu vist el feix, meteix que garba al sol posada, demunt mon cor qui bat per tots dins l'infinit de ma abraçada.

¿Per què brindarme compassió si en mi hi esclata hermós el dia?
¿Per què venirme ab ulls ombrius si els meus espurnen d'alegría?

«Menys mal!» Hipòcrites diheu y al pit se os senten grans rialles. Guaytant la presa'ls cocodrils riuhen també ab falses ploralles.

Genteta vill! Prou fingiment; prou afectar mirada trista! mostreus com sòu, migrants, mesquins, d'ànima pobra y egoista.

Deixeu de farses! Alegreus, explotadors de caro humana! Devant teniu dobla ració: satisfereu millor la gana!..

Prò sí! d'oleuvs de vritat pel brau reforç qui ve en ma ajuda, De punta en blanch els armaré pera donarvos la batuda.

Seràn soldats de l'ideal: per'ells el pare l'arma esmola. Oh Hipocresia, anega'ls ulls; plantye de bo; plantye y tremola!

CLAUDI MAS Y JORNET

DESDE LA CAMBRA ROJA

No vos espantèu pas. Es la meva cambra de malalt aquesta cambra roja. Ja fa dies m'hi té reclòs, allitat, l'antipàtica pigota, y la curosa sollicitut del bon amich doctor Trilla ha fet envermellir els crestalls del balcó y enrogir les bombetes elèctriques. Diu que'l color vermell presserva'l cutis de les taques de la verola. Qu'estrany m'apareixen els objectes habituals y les fesomies conegudes sota'ls raigs d'aquesta llum rogenca qui accentua'ls grans tirats y esborra'ls detalls! Quàn cert es que'l simple cambi de crestall ens fa veure les coses baix un o un altre aspecte, abdós reals y abdós falsos alhora!... La meva pensa divaga y vola a l'enfòra; rumio que no podré ja fruhir els encisos del desembre congelat qui, junt ab el lluminós janer, són els mesos qui més plauen a mon ànima de barceloni; que no podré flayrar la joya qui plana en l'ambient de nostra ciutat tota aquesta setmana, durant aquestes festes tan bellament paganes. Prou que'm dol no sentir el rostre besat pel sol hivernal, tebi y reviscolador, ni mos membres flage llats pel desensopidor ayret de neu. Mes per això no li tinch pas rencunia a la llum rosada, calma y compassiva. Ella pot fer quelcòm més que pagar el meu rostre de les pigues de la verola, y fins a la pigota li haig d'agrahir el que m'hagi comdempnat a aqueixa reclusió, car així m'heestalviat d'assistir a les acaballes de la nostra JOVENTUT, a la que sempre veuré tal com fou en vida, puig no he presenciât totes aquelles cerimonies d'enterrament, condol, etc., qui són lo que priva de capir la bellesa de la mort, ni he escoltat els compliments venals d'amichs oficiosos o complidors, ni els xiscles desentonats d'interessades ploraneres.

Per això ja se sent una mica de recança, ja, perque JOVENTUT, pera nosaltres, es més que una revista, es quelcòm del nostre si; Fou una missió, y ¿per què no dirho?, es la nostra obra, la que ab tot orgull podèm oferir a la mare Catalunya. Ens en podèm avançar y dirho ben alt: sabiem lo que voliem y ahont anavem, y hem fet tot lo que'ns havíem proposat a despit de tot y de tothòm: per això podèm plegar. Si després d'una llarga caminada hem assolit el terme desitjat,

¿cal seguir fent via? ¿Cal tornar enrera y recomençar la ruta? No. La tasca fóra inútil: tindria'l valor d'un deport tot lo més, y nosaltres no hem fet may res per *pose*, per *sport* o per *snobisme*, diguin lo que vulguin aquells homes serios per fóra qui may han sentit la harmonia del desordre, y els jovincels oviradços y buyts de dintre qui buscant l'ideal qui els orienti o'ls motllos nous pera fondre-hi les idees (quan ne tinguin) perden lo millor de llur vida y no dihèm de llur joventut perque n'hi ha qui són vells de naixença, vells qui no inspiren respecte, y n'hi ha qui són nens *in eterno*, nens sense jóchs ni rialles. De joves, veritables joves, n'hi ha ben poch; aquests sols ens poden entendre.

Y a n'els demés ¿qu'els hi dirèm?

Als positivistes qui tot ho redueixen a xifres els hi dirèm que no s'hi encaparrin, que si no comprenen per què pleguèm ara, recordin que tampoch entengueren per què varem començar: y que tant cas ferem d'ells quan ens deyen ximpls, com ara que'ns diuen tontos.

Als qui clamen indignats perque diuen que JOVENTUT deixa un buyt considerable en la prempsa catalana, els hi dirèm que si tenen gust ja'ls hi ensenyarèm la recepta.

Y a vosaltres, germans de patria, companys de l'ànima, amichs del cor, a reveure. A reveure, devots fidels, llegidors desconeguts ab qui durant set anyades hem conversat ab l'esperit. A reveure! Colectivament ja no vos parlaràn més *els de JOVENTUT*; individualment ja'n sentiréu a parlar d'ells, y penséu que may, jamay, se trencaràn nostres relacions telepàtiques.

¿Y ara?... ¿Qu'es lo que'm llisca cara avall?... ¿Una llagrimeta?... Ho déu fer la debilitat... Si, si, teniu rahó, pleguèm, pleguèm: d'això's tracta. En Farré m'arrenca'l llapiç de les mans, la meva mare m'acosta als llabis la fumejanta escudella de brou, y mes narines gurmandes flayren el bouquet de la copa de vi ranci de la bota del recó qui tremola en la safata... El silenci tornarà a omplenar ma cambra rosada de llum suau y acaroadora... ¿Quàn veuré'l sol?... Quan sia, JOVENTUT ja no serà... y vindrà un dijous, y un altre dijous, y un altre, y...

ORIOI MARTÍ

Al lliit, 19 desembre 1906.

INNOVADORS

Talment es una passa lo que succeeix d'un quant temps a n'aquesta banda ab l'afany d'innovar, de modernisarho tot, aquí en aquesta terra nostra. Qualsevol diria que fins ara hem anat tots vestits ab çamarres de pell d'ovella, vivint en baumes o caus, menjant glans y pinyons o isarts caçats ab fona, y tenint per ùnich esplay de l'esperit algùn conte de bruixes o alguna pastoril tonada de flociol canyicer!

Tot, tot es vell y atrassat y rutinari en el nostre poble. Els estudis històrichs, les investigacions científiques, les disquisicions filosòfiques, la esplèndida florida literaria del darrer terç del sigle passat, fruyt de la improbable labor de tants y tants abnegats y entusiastes patriotes qui s'han proposat y han conseguit aixecar el nivell intelectual del nostre poble, que li han donat consciencia de la propria personalitat, tot això no es res o quasi res: estèm atrassats, no hi ha més; hem de mirar a l'estranger, a França sobre tot, y ens hem d'identificar ab lo més modern y modernista que allí surti, sia lo que sia y vingui com vingui...

Donchs jo, qui tota ma vida he sigut un enamorat de la llibertat y del progrés, qui fins puch afirmar, tal volta ab certa immodestia, y ho dich pels qui no'm coneixen, puig els qui'm coneixen prou ho saben, que durant molts anys he sigut el catalanista d'idees més radicals, el qui més resistia la tendencia reaccionaria de molts, y no pas dels qui menys valien, dels regionalistes de la «Lliga de Catalunya» en llurs bons temps; jo trobo que talment ara s'exagera en la preconisació de les tendencies modernistes, y que, no sé si un xich per *pose*, se'n fa un gra massa en lo de criticarho tot, en lo de trobarho tot dolent, en lo de voler ferho tot nou y tot modern.

Aquesta inclinació a adoptar tot lo nou, qu'es sens dubte una de les forces qui més impulsen la humanitat vers el progrés, ha de tenir els seus limits, y aquest afany de renovarho tot ha d'ésser moderat pel seny de no destruir res de lo bo qui existeix, si no's té la manera de substituhirho ràpidament per quelcòm que sia millor. Ja en Voltaire criticava aquells qui en son temps se desdenyaven de tenir en llurs llibrerries l'Horaci y en Virgili, y s'enorgullien d'ésser els primers en possehir qualsevol novetat vinguda d'Holanda, per detestable que fos; y'm sembla que lo qu'es en Voltaire no pot pas ésser sospitat de reaccionari ni de molt respectuós ab la tradició, sobre tot quan ab ella's pretenia justificar y perpetuar abusos e injusticies.

Així ara, d'un quant temps ençà, hi ha una gran tendencia a bescantar les obres escrites en la derrera meytat del passat sigle,

a negar la eficacia dels esforços y dels sacrificis fets per dues generacions de patriotes pera deixondir el nostre poble de l'ensopiment en que jeya, pera convèncer de que val molt poch qui no estima lo seu, y de que lo nostre es al menys tan estimable com lo dels altres; pera persuadirlo de que les glories més o menys llegendaries dels Pelayos y Cids, y Gonzálos de Córdoba ab que la ensenyança oficial ens omplia'l cap, no eren nostres glories, y que no era ab elles que haviem d'entusiasmarnos, sinó ab les dels nostres passats, tan brillantes, tan esclatantes al menys com aquelles; pera probarli, en fi, al nostre poble, que nosaltres, els fills dels Jaumes, y dels Berenguers, som tant com els altres, al menys, y tenim historia, també, y constituim un poble, una nació ben viva, y no una provincia, una branca d'una altra nació, com volien feros creure.

Y sabèu en què's funden, els qui s'empenyen en desconceputar y en rebaixar y fins negar la importancia de l'obra de dues generacions d'entusiastes y ardents aymadors de Catalunya?

En que en eixa obra hi ha errors, hi ha exageracions, hi ha un gra o dos de *chauvinisme* catalanista.

Com si no sapiguessim tots que si s'ha fet, d'exagerar un xich, de carregar la nota, ha sigut per *contre coup*, que diuen els francesos, perque'ls catalans estaven tan ensopits, tan rebaixats, tan convençuts de la propria mesquinesa, que res de casa trobaven bo, que may com allavors podia dirse allò de que *el estiércol de Castilla era ámbar en Aragón*, puig qualsevol perdulari qui en castellà'ls parlés, els engrescava y se'ls enduya allà hont volia, tant si els parlava de Bailén y de Las Navas, com de *república* o de *revolución social*. Natural era que, pera distrèurels de l'enlluernament que'ls produhien aquells oripells, se possessin sovint rumboses y virolades montures a les propries joyes, tan despreciades y tan desconegudes!

Poch tindrien el públich que tenen avuy aqueixos innovadors, aqueixos desconsiderats detractors de l'obra d'altri, si els entusiastes, els somniadors no'ls haguessin preparat el terror!...

Cal, donchs, ésser just, y cal ademés ésser prudent. A mi no m'espana cap radicalisme, cap idea, nova o vella, qui tendeixi a apartar el poble de ses preocupacions, de sos errors, de sos fanatismes; cap projecte, cap campanya, per arriscada que sia, que pugui contribuir a son perfeccionament y a sa redempció. Res de lo qu'es vell m'inspira respecte si no va encaminat al bé, al millorament del poble, a l'enaltiment de la patria; si no respon a altra cosa que a la conservació d'un abús o d'un privilegi, a la defensa d'un error, per antichs que sien, per molt que'ls hagin consagrats la tradició y el temps. Però cal mirar

ben bé si allò que a nosaltres ens sembla nociu, o solsament inútil, es encara bo pera molts o pera uns quants, y si verament perjudica en res als altres.

Ara meteix, en lo dels Jochs Florals, ne trobo un exemple d'actualitat.

Qu'es una institució arcaica, romàntica, cursi; que no serveix de res, que lo millor es matarla, això si, *apoteòsicament* (*passer-moi le mot*); que son temps ha passat; això si no diuen que ha sigut una rêmora pera les lletres catalanes, com ha afirmat algú... Donchs jo trobo que això no està bé. Si s'ha de modificar son funcionament, enhorabona que's faci, puig no pot acceptarse lo que deya un distingit escriptor, aplicantels les paraules d'un general dels jesuites: *Sint ut sunt, aut non sint*, ja que això seria anar contra la llei del progrés, a que tota institució humana deu emmotllarse; però que la deixin subsistir, la hermosa festa, qui més que festa literaria resulta sempre la invocació xardorosa d'un poble qui s'anyora, la consagració solemnia que cada primavera celebrèm devant del l'ara santa de la poesia; testimoni de gratitut envers els poetes qui en la epopeya de la nostra renaixença han sigut, com són en tots els pobles oprimits, els precursors, els desvetlladors de les ànimes adormides. Y si tot això ls sembla pur lirisme, y aquest lirisme ls sembla *démodé* y els fa somriure, que fredament calculin y's convenceràn de que no es encara acabada la missió dels Jochs Florals, puig si bé ho miren veuràn que cada maig ells fan reviure l'entusiasme dels vells y fan néixer nous entusiasmes entre ls joves. Y ay dels pobles qui perden l'entusiasme!...

Els qui's passen de modernistes y d'avencats, els qui s'aboquen per barlovent que dihem els marins, que vagin ab compte, si es que són bones llurs intencions, com jo no dubto, si es que per demunt de tot miren pel bé de Catalunya. Que avans de destruir els ideals qui avuy engresquen al nostre poble, els ideals de renaixement nacional y de grandesa patria qui avuy el somouen y l'exalten, s'hi mirin bé, puig la probatura es perillosa. Els ideals de patria universal, de cosmopolitisme, no són d'avuy encara. En Mazzini, el gran revolucionari italià, reconeixent la gradació natural a que forçosament ha de subjectarse la lluyta per la vida, ja ho deya: *Dovere verso noi stessi, dovere verso la patria, dovere verso l'umanità*. Y a n'aquesta regla va ajustar sos esforços, puig tota la seva obra fou dedicarlos a aixecar el nivell moral e intelectual de sos conciutadans, ya laborar per la independència d'Italia.

El dever ab nosaltres y ab la patria, es a dir, el dever d'instruhirnos, de perfeccionarnos, de farnos bons y forts, es el primer: que aquest no sia complert no podem pas, nosaltres *irredenti*, pensar en la redempció dels demés pobles. — ANTONI SUÑOL.

DOS MOTS

Amich Via: Si algú estava obligat a enviar-vos les quatre ratlles que ab ocasió de publicarse'l darrer número de JOVENTUT heu demanat als amichs, ers jo. Hi havia treballat massa en vostre setmanari, hi havia fet amistats massa perdurables, pera que pogués estarme de correspondre a vostra invitació.

No es possible qu'en aquestes poques quartilles publicades *in articulo mortis* pugui fer una critica completa de l'obra de JOVENTUT, ni seria decorós que ho intentés, atenent a que si el meu juhi vos fos favorable podria semblar a molts qu'era l'antich company qui vos alabava, y que si vos resultés contrari podria recordarse algú de les causes que me obligaren a separarme de vostra redacció.

Però, a pesar de tot, no puch menys que dirvos, en honor de la veritat, que un setmanari com el vostre qui hagi arribat a conseguir set anys seguits de vida barcelonina y pugui comptar entre sos mèrits la gloria de haver contribuït més que ningú a popularisar el nom d'un escriptor de la talla de *Victor Català*, pot desaparèixer ben satisfet de la seva tasca y segur de que serà sempre recordat ab elogi per tots els qui's preocupin de les coses de Catalunya.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑA

AMICHS DE «JOVENTUT!»

Me demanau quatre ratlletes pel darrer fascicle de la vostra revista... L'últim! Paraula trista, mot ple de recances.

M'era tan grat trobar a casa cada setmana la simpática vostra publicació!

Rahons poderoses devèu tenir pera no continuar... Les respecto, assegurantvos que'l vostre esforç durant set anys no ha sigut un esforç estèril... Un dia y altre heu anat mantenint, avivant ab vostre esperit el foch sagrat de l'amor Patri.

Grans mercès a tots vosaltres!

J. PIN Y SOLER

AMICHS DE «JOVENTUT!»

Sé que pleguèu, no per anèmia sinó per que de moment creyèu complerta vostra missió. Mon pensament ve ab vosaltres!

A. DE RIQUER

Londres, 20 desembre 1906.

PROFANACIÓ

Oh, pobres verges d'ulls ignocents!
Oh, pobres monges qu'en els convents
viviu com plantes emmalaltides!
Tristes poncelles qui no os obriu
per rebre vida; que vos moriu
apocellades y esmortuïdes.

Viviu a l'ombra d'espessos murs
en claustres rònecs de bafs impurs
qu'enfredoleixen el moll dels ossos.
El sol no os dona sos raigs vitals
pels vidres rojos dels finestrals,
y el fret se filtra pels vostres cossos.

Teniu els llabis descolorits,
els ulls atònits, migrats els pits
y les mans grogues, titubejantes,
qui no acaronen petons d'amor,
qui no rebreguen mans d'aymador
profanadores y luxuriantes.

Viviu devotes del propi afront
ab una vena cenyida al front
pera cegarvos la inteligencia,
pera enfosquirvos el pensament,
pera morirvos d'anyorament
en les tenebres de la ignocencia.

Y ab ignocencia sentiut amor,
sentiut desitjos del fons del cor:
carnal frisança qui vos sofoca;
y ab vostres llabis assedegats
besèu els membres desconjuntats
del Christ qui penja de vostra tocal

Ohl, tristes verges dels monastirs
qui ompliu de resos y de sospirs
la fosca volta d'una capella!
Derrera'ls vidres dels finestrals,
hi ha esclats de vida primaverals
y un cel per volta, y un sol qu'estella.

Era un dia esplendent de primavera!
Tota una mar de llum se revolcava
demunt la terra ardenta y riallera
qu'en verdejantes gales esclatava!
Immensos boscos de florit brancatge
brandaven en l'espai y s'adormien
mandrosament als besos de l'oratge,
y de perfums la immensitat omplien.

Voladurries d'auells esbojarrades
passaven entre xiscles y canturia,
estimantse ab les ales desplegadas
pels espessos cimalls de la boscuria.
Tot floria en el món, tot verdejava,
tot era jove y bell, tot renaixia
a l'escalf de la llum qui fecondava
y a l'impuls de l'amor qui sobre-eixia.

Y en la capella d'archs ogivals
ab vidres rojos als finestrals
per hont entrava claror somorta,

cantaven monges a dalt del chor
un cant d'absoluta aclaparador,
com si vetlessin la terra morta.

La fosca omplia tota la nau.
Vermella llantia penjant d'un clau
ab flameig llòbrech parpellejava
sobre la imatge d'un Deu sagnant,
de cos decrepit y repugnant,
qu'estés de braços agonitzava.

A baix, a sobre l'altar major,
carrisquaven en la foscó
dos o tres ciris de llum migrada,
y en el retaule, sota un dosser,
una altra imatge de cos sencer
sorgia, envolta de la estelada.

Era una Verge de rostre hermós,
una donzella de cabell ros,
la estatua grega d'una deessa,
tota abrigada del coll al peus
d'una ampla capa d'auris relleus.
profanadora de sa nuesa.

Les pobres monges als peus del Christ
arrocegaven aquell cant trist
com plany d'una ànima adolorida!
Y el cant pujava solemniàl
y elles cantaven ab veu nasal,
ab veu monòtona y ensopida.

El clam de l'orgue, pausadament,
llençava ab tètric tremolament
profondes queixes harmòniques,
la nau immensa fent ressonar
com les onades d'un ample mar
atronadores, majestuosas...

«Misericordia, pietat, Senyor!
no me castiguis en ton furor!
Ab clams d'angoixa mon cor t'invoca!
Guarda mos llabis de tot pecat,
mes carns presserva d'iniquitat,
y que no tasti plahers ma bocal» (1)

Així cantaven ab els ulls fits,
movent els llabis descolorits
les tristes verges esblanquehides;
y sospiraven penosament
com si partissin l'anyorament
d'esgarriances sols pressentides.

Afrodisiach baf de pecat
atravessava aquell lloch sagrat
escampant flayres ubriagadores.
Eren onades primaverals
qui rebotien pels finestrals:
remors qui entraven profanadores.

Y la finestra de dalt del chor
cruià de sobte ab gran tremolor,
bramà ab feresa sotraquejada,

(1) Psalms de Davit.

y ab terratrèmol s'esbadellà
y ab dring de vidres pels murs topà,
y aixamplà'ls braços esbatanada.

Valguens Deu! Un torrent de primave
se ruellà pel temple ab folia empenta!
Un esvalot de joia cridanera!
un ruixat esplendent de llum ardenta!

Notes del vent, vibrants y tentadores!
harmonies sensuais de les boscuries!
emanacions punyents y enervadores
essencies y colors, crits y canturies

Un clam de goig, un remolí de vida
giravoltant pel chor esbojarrada!
L'auellada xisclant engelosida,
rebotent pel Sant Christ enjogaçada!

Onades caldejants de sensualisme
inondaren la nau, tumultuosas,
revolcantse en cròtic paroxisme
sobre'l cos de les verges tremoloses!

Y els fulls delssagrats llibres revolaren!
y els llums de la capella s'atenyiren!
y els cabells del Sant Christ s'esburriaren!
y tots els sants en l'ombra s'esvahiren!

Y les monges, confoses y esglayadas,
rublertes d'emoció inexplicables,
fugiren d'aquell lloch esvalotades
a amargarse en llurs caus inviolables.

Mes una romangué! La Verge artista!
les mans sobre les teclcs, tremoloses,
els llabis enfebrats, feta la vista,
plena de vibracions harmòniques...

Se mogué saument com encisada
y avençà vers la llum ab avidesa,
saltantli el pit, brillanta la mirada,
els braços ben oberts, la boca encesa!

Y a ple rostre rebé xardor de vidat
y aspirà a plens pulmons sentor profanal
y sobtada de goig, com llamp-ferida,
ab un gran crit, rodà per la llosanal

La llum del sol la violà pietosa
y sa virginitat ompli de besos.
Mes no vibraren en sa boca closa:
tenia'ls llabis tots inflats de resos!

Oh, pobres verges d'ulls ignocents!
Oh, pobres monges qu'en els convents
viviu com plantes emmalaltides!...

JOAN VERGÉS Y BARRIS

Palafrugell, 22 març, 1905

LA MISSIÓ DE « JOVENTUT »

Al enterarnos per nostres amichs de JOVENTUT de que nostra estimada revista deixaria de sortir desde primer d'any, per més que la nova no'ns sorprengué, ens ompli de recança y de tristesa. No en va hem trevallat en ella, ab més o menys assiduitat, per espay de set anys, desde sa fundació, fruhint sempre del carinyo y de l'amistat de nostres companys de redacció; no en va ferem en ella les primeres y quasi totes les campanyes en pro de nostres ideals, en defensa de nostra terra. Natural es, donchs, que la considerém com formant part de nosaltres meteixos.

Nostres desitjos són que JOVENTUT continués sa llarga y próspera existencia, però les lleys de la Natura són més fortes que nostres aficions y que nostres voluntats.

Les immutables lleys de la Natura ordenen que les entitats y organismes socials, del meteix modo que'ls individus y demés sers animats, naixin ab l'objecte de complir una missió propia y especial, y visquin fins y a tant que aquesta missió no estigui complerta y que comptin ab prous forces per'assolirla. Y JOVENTUT no podia sostreures a aquestes inflexibles lleys.

Si: JOVENTUT, a més de la missió general qui tenen totes les publicacions o entitats catalanistes, dedicades a la defensa dels drets y llibertats de nostra patria y a la propaganda de les redemptores doctrines autonomistes; a més de l'altra missió, general també, de fer cultura y art utilisant els medis de que podia disposar, tingué una missió propia y especial qu'es la qui li donà un caràcter peculiar, fentla distingir dels altres periòdichs catalanistes.

En efecte: al sortir a llum JOVENTUT, el Catalanisme era arreu titllat de retrògrad y de reaccionari, o al menys de conservador; y això era degut a que la immensa majoria, si no totes les publicacions catalanistes, tenien un color, d'aparença al menys, eminentment conservador y tradicionalista, en el ver sentit de la paraula.

Erem molts els qui sosteniem, privadament fins aleshores, un criteri lliberal y tal volta radical dintre'l Catalanisme; però lo cert es que no teniem un periòdich qui fos

un ver intérprete d'aytal tendència. Y la força de les circumstancies, més que nosaltres, feu sortir a la llum pública nostra revista qui venia a omplir aytal buyt.

Modesta al principi, malmirada y criticada per gran nombre de companys, fins dels qui com nosaltres pensaven, començà JOVENTUT sa tasca, arribant poch a poch, no sols a demostrar que hi havia catalanistes lliberals y radicals, sinó a influhir en molt en la entitat capdal, la vella *Unió Catalanista*.

Desde aleshores vegerem com arreu sortien nous campions de nostra tendència, malgrat no estiguessina cobrats ab nosaltres; d'aleshores fins ara hem vist ab fruhició un nombre estol de catalanistes lliberals, republicans uns, socialistes altres y individualistes a *outrance* molts, sorgir, com per encant, del niu ahont estaven entafurats; y hem pogut veure com molts de nostres amichs llençaven el mantell sense color qui els ofegava, pera presentarse franca y llealment tals com són, declarantse hardidament defensors del nacionalisme republicà.

Y diguin ara nostres llegidors: ¿es que a n'aquesta bella y exuberant florida del Catalanisme lliberal, republicà, socialista y individualista, no hi ha contribuït nostra estimada JOVENTUT?

Posemnos tots els nacionalistes lliberals la mà al pit, girém el cap enrera, escorcollém els recons de nostra memoria, fem ab tota sinceritat la historia del moviment nacionalista català, y la conciencia'ns donarà la resposta.

Deixant de banda nombrosissims actes y fets que podriem retreure, sols recordarém la intervenció decisiva que tingué JOVENTUT en la celebració a Barcelona de l'última Assemblée de la *Unió Catalanista*, qui tingué lloch malgrat totes les oposicions y temences que despertà, tant dels de fóra, com per part de molts dels de dins d'aquesta entitat. Mercés a aytal Assemblée fou proclamat oficialment l'amplíssim criteri que avuy constitueix el principi capdal de l'autonomisme català y qui inspira tots els seus actes. Aquest criteri no està tan precisat com volíem y volém encara, però no per això descansarém nosaltres: un jorn o altre la victoria definitiva serà nostra. Per ara ja n'hi ha prou, puig la pràctica de la vida, convertintse en nostre

auxiliar, precisa, millor que totes les definicions, els criteris polítics i socials.

JOVENTUT, donchs, ja ha florit, ja pot morir; havent complerta sa missió, no es ja necessària sa existència: deu deixar d'ésser.

JOVENTUT mor avuy plena de vida: y mor enduhentse un troç de nostra ànima; mor pera'l públich, però viurà en nosaltres.

Tal volta, y es molt possible, dintre un curt plaç sols nosaltres ens recordem de qu'existi; es més que segur que, demà, el jorn del triomf de nostra causa, ningú's recordi ni tan sols de son nom; mes ¿què'ns fa? Nosaltres trametrèm l'ànima de JOVENTUT a nostres fills, y ella, un jorn o altre, anirà a integrar la GRAN ANIMA DE CATALUNYA TRIOMFANT.

TRINITAT MONEGAL

RENOVACIÓ INCESSANT

Me diuen que avuy desapareix JOVENTUT, y no per vellesa, ni per misèria.

¿Per què, donchs?

En el moviment catalanista actual no hi ha res fixo; tot bamboleja, tot cau.

L'antich «Centre Català», el *Diari Català*, *L'Avenç*, la «Lliga de Catalunya», *La Renaixença* y altres desaparegueren.

De llurs despulles se'n han formades les entitats avuy existents y en formació, ab resta d'uns elements y suma d'altres.

L'única col·lectivitat qui's manté per ara en peu, després de llarga y profitosa tasca, es la

UNIÓ CATALANISTA, arca santa del nacionalisme català.

Però jo'm pregunto a mi mateix: aquesta incessant renovació és saludable?

Difícil es contestar aytal pregunta en absolut. Però jo'm tinc a mi mateix formulada la resposta, que faré rahonadament pública un dia o altre si les circumstàncies ho precisen.

Entre tant, crech oportú y convenient sentar una afirmació, y es la següent:

Jo crech que tots els treballs encaminats a dividir als catalans en grups segons llur criteri religiós, polític o social seràn pertorbadors si, *al menys*, no parteixen de la base de llur fraternal concentració dintre un organisme acoblador de tots ells; y aquest organisme avuy no pot ésser altre que la UNIÓ CATALANISTA, per sa honrada historia, per son elevat prestigi moral y per sa democràtica organització, qu'es la millor garantia de neutralitat entre'ls criteris extrems dintre la més accentuada fermesa contra'ls enemics exteriors.

Y afirmo una altra cosa: que si els capítols de les distintes fraccions així no ho volen entendre, y els soldats rasos de totes elles, que sé opinen com jo mateix, no saben imposarho a llurs capítols, l'anarquia més lamentable sobrevindrà al nostre moviment, y Catalunya serà un cop més víctima de ses dissensions internes, per les quals se vegé un dia entregada a Reys forasters y sucumbí sempre en les lluytes per la seva llibertat.

Qui potest capere, capiat.

M. FOLGUERA Y DURÁN

Sabadell, desembre 1906.

TRUQUEN ELS JOVES

I

Mestressa, obriu-nos si os plau!
obriu-nos la porta!
Si es fort el sol que ara cau,
la sed es més forta.
Mestressa! obriu-nos si os plau!
obriu-nos la porta!

II

¿Quí som vos cal preguntar?
Jovent qui sejeja;
Obriu! que a cop de cantar
la gola'ns fogueja.
¿Quí som vos cal preguntar?
Jovent qui sejeja!

III

No es sed de vi la que'ns du
ni d'aygua gemada:
es sed del foc que rellú
en vostra mirada.
No es sed de vi la que'ns du
ni d'aygua gemada.

IV

Mestressa, res de fiar!
portem bossa plena:
portem cançons per pagar
y amor per la pena.
Mestressa! res de fiar!
portem bossa plena!

APHES MESTRES

ALS HOMES NATURALS

Francament: me repugna que, com molts cops succeheix, se confonguin idees no sols diverses sinó contraries, com són la separació de l'Estat y la Iglesia y el despotisme d'aquell sobre d'aquesta; el laïcisme y la guerra a la religió. Y heus aquí per què, apartantme del terrorista de la sarsuela quan crida:

El pensamiento libre
proclamo en alta voz,
y muera quien no piense
igual que pienso yo...

demano'l més gran respecte pera totes les creencies religioses, pels ministres de tots els cultes, y per les liturgies totes. Y cert, com ja n'estich per experiència pròpia, de que'l republicà qui's diu catòlich fa'l seu republicanisme sospitós, per això no amago que'n sóch; ans, al contrari, palesament ho declaro: que jo no vull que's creguin que com ells penso aquells de quals idees no participo; ni res es tan cobart y indigne d'homes com tapar la faç noble de la convicció ab la careta de la hipocresia.

Ah, com el món n'està farcit d'hipòcrites! ¿No heu sentit devegades tronar contra la Iglesia, desde'l *meeting* y el club, a homes qui, l'endemà, ab la boca ab que la befaven y malehien, besaven en el temple la estola sacerdotal, fervorosos y compungits com suaus anyells de la remada santa? ¿No'ls heu vist aquells homes demanar al capellà, a qui deyen farsant o supersticiós, aquella benedicció qui uneix l'home y la dona devant del cel y de la terra, y escoltar atents y seriosos, com per gravarlos a la memoria, els concells matrimonials llegits del llibre de l'Apòstol? ¿No heu estat seguidors en els enterros d'ells o dels seus morts, presidits per la creu y el clero de la parroquia, qui entonava pausat les estrofes de l'himne majestuós de la sortida del captiveri? ¿No heu entrat en la cambra ahont jeyen al llit malats, provehida d'ampolles d'aygua beneyta, de ciris del monument, de rosaris de Terra Santa, de dones qui resaven, devotes, oracions seguides ab la intenció pels pacients, y bones pera fer fóra, tot al plegat, la malaltia y els dimonis? ¿No heu vist els noms dels llurs fills en les llistes d'alumnes dels colegis dels escolapis y dels jesuïtes, ahont els hi han portat perque'ls instrueixin en allò que qualificaven de preocupació y d'obscurantisme?

Tots aquests y altres exemples, de que vosaltres sou testimonis, vos han fet avinent que la hipocresia abunda tant com l'herba en els prats, y que la predicació millor no es la que's fa ab paraules que'l vent s'emporta, sinó ab obres conseqüencials de les doctrines que's prediquen.

Per això, com jo, vosaltres vos descobriu reverentment devant dels homes convençuts, sien racionalistes o catòlics, protestants o cismàtics, esperitistes o juheus, tenint pera tots ells la estima que per llurs virtuts se mereixen, y acceptant les llurs doctrines o rebutjanles segons que s'identifiquen o no ab les vostres; però sempre associantvos de cor a les seves aspiracions generoses, efluvis d'esperits commoguts per l'amor a la veritat, qui baten d'ales dins del gabial del món, frisosos de volar cap a la llum sublim qui disoldrà tots el misteris, y banyarà en clarsors de cel l'abraçada eternal de tots els homes de tots els pobles y tots els sigles.

MIQUEL LAPORTA

«ÇÒ QUI VIU SE PLAU MUDANT»

Wotan: *L'Or del Rhin*

Heus aci, antichs companys y llegidors de JOVENTUT, una sentença del Mestre tants cops enaltit per mi en eixes planes, admirable com tantes d'altres qui curullen ses obres, de la qual me'n servesch ara perque enclou ab tota justesa çò que penso al pendre comiat d'aquest periòdich.

En Wagner, com sempre, diu bé: el cambi es senyal de vida. Y al fèrvosen esment no'm podrèu dir que no prediqui ab l'exemple. Si una altra tasca més feixuga'm va obligar a deixarvos ab recança, si me'n só allunyat de vostres planes, però seguintvos sempre ab esperit, si deixi la Redacció per l'Associació, les filipiques per les conferencies, la tralla y el solfeig pel diccionari y les solfes, bé puch dir qu'era empès per quelcòm semblant a çò qui ara os empeny: per no devindre estantiç. Car resultava crua y malagradosa la tasca de *criticar*, ab tant com sovinteja aci lo criticable, y tornar a dir un dia y altre les meteixes quatre veritats als quatre meteixos... diguemne artistes. En cambi, quanta no era la feyna positiva que hi havia per fer y no's feya! Per això acoblantnos els qui més ens daliem per escòmètre-la, prenguerem la ruta que tots havéu vista, y si anèm o no errats, no sóch pas jo qui pot ni deù judicarho.

Mes si os diré, car no's tracta d'una apreciació sinó d'un fet ben palès pera tothom, que tan bon punt s'acoblaren en un feix els

tions esbargits per ci y per llà, abrandaren, sis anys ara fa, una fogayna qui encara crema (y lo que cremarà!) y qui ha guspirejat fins en els més amagats indrets de la nostra terra. ¿Que açò haurà estat a proba de contrarietats y desenganys de tota mena? Qui ho dubtal Com els haurèu tinguts vosaltres y tot aquell qui's proposa fer aci quelcòm fugint dels motllos rutinaris. Mes tot ho rescabala la joia de veure que no's trevalla endebades, que les nostres obres van furgant arreu, fins al punt d'haver jo vist ab mos propis ulls y en un meteix prestatge un *Mayor*, un *Caja* y un *Cuentas corrientes*, frech a frech d'un *Tristany*, un *Siegfried* y un *Mestres*; de la meteixa manera que tots haurèu vist per demunt dels pianos (quan no són curullats de la terriça provinenta de casaments y bateigs) la nostra primera partitura catalana, mostrant esplendent l'escut del cavaller del Grial, barrat ab el nostre, y tal volta amagant als vostres ulls les vergonyes de qualque rebregada *Bohème*, qui avans hi regnava com mestressa absoluta y aviat, emparellada ab els ja moribonds *Huguenots*, anirà a raure polçosa al recó dels mals endreços.

Y si os parlo de tot açò, no pensèu que pretengui vantarmen infatuat, per la part que'm pertocui, no; ho faig no més, en primer lloch, pera justificar la sola causa qui, malgrat mes repetides promences, m'ha retingut lluny d'eixes planes, un temps per mi omplertes a dojo, fins abusar de la paciència del sofe^{re} llegidor; y en segon lloch, pera oferir avuy com present els meus mi-

grats treballs a la benvolguda JOVENTUT quan va a sa posta, car a n'ella, qui emmenà els meus primers passos en les lletres, qui m'encoratjà ab el caliu d'entusiasme que tots temps covava en son estatge y qui m'oferi una propaganda may prou d'agrahir, a n'ella, repetesch, se dèu si lo poch qu'hem fets'es fet. A JOVENTUT vingué a cercarnos aquell aplech de simpàtics joves desconeguts qui volia de totes passades una *Societat wagnerista* (com ells ingenuament deyen); d'aquesta casa'n sorti la plana major de sa primera Junta Directiva (Zanné, Vilaregut), y en sa meteixa taula de redacció's feren els primers Estatuts. JOVENTUT fou, donchs, la vareta màgica qui acoblà'l wagnerisme esbarriat; mercès corals a la qui fina avuy, en nom de tots els bons wagnerians.

Si'm reca força'l veure desaparèixer JOVENTUT, més recança tindria encara veyentla estantiça. Car tot el qui román estantiç, momificat, es debades que segueixi fent diaris o llibres, omplint de coloraynes les teles o de soroll les orelles, car no aportant cap nou gra de sorra per l'avenç de la cultura, no será altra-cosa que un mort en vida. Curèu, donchs, estimats companys, de servarvos vius a través de la mort de JOVENTUT; mudèu de forma d'expressió, mes no d'esperit; y si may per may os manca coratge o bé humor de ferho per vosaltres, posèu vostres coneixements y cabals, poch o molts, al servey de la novella joventut qui puja. Y no'ns deturèu may pera que no'ns estaloni.

19 desembre.

JOAQUIM PENA

INTIMES

PROMETENÇA

Les caricies que't faré
tu me les pagaràs dobles;
jo cada instant un petó,
tu dos per un, companyona;
quan el compte hauré perdut
còm tindràs el teu, hermosal

Mes així y tot, per això
no'm cansaré de besarte,
t'iré besant a desdir
les mans, el front y les galtes,
y aquesta gorja de neu,
y aquesta boca rosada,

fins que, abatut per la són,
quedi adormit en ta falda.

NO HO DUBTIS

T'ho juro pel recort de ma germana
qu'en el cel sia (si es que cel hi hagi.)
Vagi allà hont vagi,
hermosa del cor meu, la sombra teva,
a ta petjada seguirà la meua,
y siga allà hont siga,
companya de mon cor, fidel amiga,
que posis els teus llavis de magrana,
al mèiteix lloch hi deixaré estampada
del meus assedegats una besada.

JAUME TERRI

DUES AMORS

La meva amor se deya Amor.

La meva Amor tenia vint anys y vaig matarla.

La vaig trobar un jorn, tota enjogaçada, prop d'un niu joliu en que hi reya la esperança. Era tal com jo l'havia pressentida: jova, bella y sabia. La meva Amor me va somriure estranyament, car n'era misteriosa. Y jo vaig entregarme, vaig ferme esclau del seu misteri. Jo la volia tota, mes ella no's volgué donar. «Què vols?» vaig dirli. Y ella: «Vull encantarte.» Ni'm volgué estimar, ni ésser de mi estimada. Mes no'm pogué enganyar, car jo l'aymava.

L'aymava tant, que vaig matarla. Jo no volia llegir en sos ulls cap més falsia, ni escoltar més la seva veu tremolosa: «T'estimaré morta—vaig dirli,—y seré feliç, perquè morta seràs tal com jo't volia, com jo t'havia pressentida.»

Y vaig matarla pera mi tot sol.

Pera'ls altres encara viu la meva Amor. Encara poden admirarla. Mes jo ja no'n tinch gelosia, car jo l'aymo d'un amor més pur: jo l'aymo morta. L'aymo morta, tal com era'l jorn que vaig matarla: plenament bella, serena, immutable. Si no l'hagués morta, haurien pogut robàrmela, besarla, prostituhirla.

Per això vaig matarla; perquè, tal com era aquell jorn la meva Amor, no pugui ésser de cap altre. Ella's donarà potser benèvolament, resignadament, a un bon senyor qui passa.

Mes jo riuré: «*Ets un bon senyor qui abraces un cadavre!*»

Y la meva Amor, el meteix jorn plorarà: «*Ets un bon senyor qui passes!*»

Y ella no'l podrà estimar ni podrà ésser d'ell estimada. Y jo sentiré melangia, y ella recança. Y jo podré mirarla serenament y ella coneixerà'l neguit de la traidoria. Y jo podré dirli: «Encara t'aymo», y ell sol podrà sospirar: «Per què'm mataves!»

Y jo li diré: «*Màtel si pots al bon senyor qui passa.*» Y ella no podrà matarlo.

La meva amor se deya Veritat.

La meva Veritat tenia set anys y vaig matarla.

Tant que m'havia costat de conèixerla! Y vaig matarla perquè s'havia tornat trista,

s'havia tornat vella. Qui no's torna vell, qui no's torna trist en set anys de vida plena!

Ningú ho sabia que fos vella, que fos trista. ¿Còm podien saberho si cada jorn era més rica, y portava més bells vestits, y podia empolaynarse y enlluhernar? ¿Còm podien saberho si cada jorn era més sabia, y s'explicava més bé, y endevinava més clar el secret de les coses? ¿Còm podien saberho, si ja hi estaven fets a veurela sortir quan l'hora justa sonava, ab el cap alt, serena la mirada y la rialla als llabís?

Els qui la estimaven de tant veurela y de tant tractarla ¿còm podien saberho que la estimació y el tractellur me la feyen aborrible la meva Veritat? Jo vull que la meva Veritat sia jova y esquerpa. Jo vull dirli tota nua, y vull que al veurela y sentir-la vos quedèu pensatius; que vos quedèu encantats, ab l'encantament del dubte. Jo vull que li cridèu «falsa», però que ses falsies vos impressionin. Jo no vull que la estimèu com jo la he estimada. Car si la estimèssiu tant com jo, al ésser vostra ja no podria ésser meva. Jo'n necessito una pera mi tot sol, que poch a poch vos cediré. Jo necessito fer ab vosaltres lo que d'altres han fet ab mi: regalàrvosla, com se regalen les veritats: ja fetes, ja madures, ja mortes. Perque jo vos la regalo morta.

Y morta l'aymo.

Ara a la meva Veritat admireula, estimeula, fruiula. Jo ja no'n tindré gelosia, car jo l'aymo d'un amor més pur: plenament bella, serena, immutable. Jo l'aymo morta.

Ella's donarà potser benèvolament, resignadament, a un bon senyor qui passa. Mes jo riuré:—Ets morta!

—*Ets un bon senyor qui passes.*

Y el meu amor de la meva Amor y de la meva Veritat mortes, serà etern y noble.

Elles, pobretes, sols podrán ferho—veure que l'estimen al bon senyor qui passa.

EMILI TINTORER

RECORT

A la bona Fanny Palau

Cada vegada que alçant els ulls, apartant-los de la feyna qui'm reté al meu recambró d'estudi, contemplo la hermosa tela ab que m'obsequiaries, penso ab les velletes de montanya, en les nostres velletes bondadoses, servadores d'un tresor inagotable de dolcíssima poesia voltada de rusticitat, com voltades d'espines admirèm les roses en els jardins plens de suaus perfums, d'ubriagadores essències. Oh, les nostres velletes de montanya, bondadoses! Les admirares en ta curta, però delitosa estada al Collçacabra, somniador paradís de belleses incomparables. Tè sortien al pas com les diminutes flors de marge, quan trespaves anhelosa cercant paisatges, escullint perspectives pera combinar, ab els colors de ta paleta màgica, esclats de llum vibrant, llunyanies immenses, blavors de celatges esplèndits, boscuries verdejants, cimalles rocoses y solitaris y encantadors paratges ab la humil masia ennegrida, ab la ermita blanca, reliquiari de fe secular. En aytals llochs la trobares la teva velleta, traçudament calcada en la tela rica, a l'ensemps plena de sentiment. Potser sortia d'encaminar son esperit a unes regions més pures, més atreyentes, y, endevinantli la delícia agradolça de son ànima contemplativa, pogueres sobtar aquell aspecte de veritable naturalitat, secret reservat als artistes *per se*. Jo voldria conèixer el contrast que la naturalesa nostra produhi en tu al venir plena de la teva: aquella qui guarda ls recorts dellunyana edat. L'Amèrica ho deu ésser d'admirable; y al vèure't sorpresa per la joya qui't sobtava

petjant els altius paratges de la comarca més accidentada de Catalunya, sentia cert orgull, natural en els qui sospirèm per la total resurrecció de la patria estimada, posant a la tasca nostres forces y tot nostre entusiasme.

Jo t'ho agradesch molt que pensessis en nostres velletes montanyenques pera obsequiarme ab un recort al entornarten enllà del mar, somniosa y anyorivola. Les estimo tant a les velletes montanyenques! Elles m'han inspirat forces vegades en mos romiatges, y llurs relats, llurs penes, llurs glories, en una paraula: llurs recorts, que guarden avars, m'han fet omplir planes y més planes d'aquesta JOVENTUT, per espay de set anys, els millors de la meua vida literaria. Per això avuy al ocupar un lloch, el més humil que'm pertoca, en el número de despedida feta ab força recança, he volgut consagrarleshi un tribut qui serà a l'ensemps una ocasió pera regraciar-te l'obsequi d'aquell galant present.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET

PENSAMENTS

La franquesa's contradiu sovint; la hipocresia may.

El soroll, la vida, el moviment, a mi, més que d'altra cosa, me serveixen pera ferme estimar la soletat y la quietut.

Dir avuy lo contrari de lo que deyem ahir, es mudar de parer, millorantlo quasi sempre. D'aixó'ls necis ne diuen contradir-se. Jo tinch un conill de guix qui no s'ha contradit may.

MODEST URGELL

REVERIE

El sol ponent que ja no's veyia
encenia'ls castells de núvols negres
qu'hi havia sobre'l mar...

¿Còm, aleshores,
va entrar-me aquell estrany desitj d'anar-men
mar a través, a la ventura
de temps de tota mena: fugir, sols,
veure altres coses y mudar de clima
y anà a lo nou...

Les nits en la coberta
ohint onades y mirant estrelles,
y la tristesa de la solitud.
Després la joya d'acostarse a terra

y trobà un món tot nou, y altres mirades
en altres ulls, y una alegría nova
y un tràfec diferent... Veure molts barcos
en un port gran tot ple de llum y estrèpit,
y vestida la gent de coloraynes,
y movediga com de formiguer,
Y jo ésser fort: sé un capità de barco
qui mana reposat al bat del sol
y tothom se l'estima perquè'l tem...
Ayt quantes vides que voldria viure
aquestes tardes de repòs que'm dones,
sòrt casolana... ¿Torno a sè a setz'anys ..?

JOAN MARAGALL

ALS SENYORS DIRECTOR Y REDACTORS DE «JOVENTUT»

Molt senyors meus: Ja'm dispensaràn l'atreviment d'escriurelshi aquestes ratlles, qu'espero no's pendrà a mal. Mes si res hi troben que'ls puga molestar, ja's faràn càrrech de que una persona, anch que sia de pasta d'agnus, quan pert lo seu pert el seny. Això es lo que'm passa a mi ara que les circumstancies m'obliguen a fer lo que no hauria gosat fer may, o sia pendre la ploma.

Jo no feya més que plorar l'altre vespre, quan per la minyona'ls vaig enviar recado de que'l meu pobre pare, En Rafel Vallès y Roderich, se trobava greument malalt d'un atach hemiplètic sobrevingut al enterarse de que JOVENTUT plegava per cap d'any.

Avuy ja no ploro: avuy no'm puch estar de dirlos hi que may, may de la vida'ls perdonaré'l trastorn que'ns han proporcionat. Però si tinch d'ésser franca'ls hi diré que ja fa anys que hi estich feta, jo, a les seves estranyeses, sabent que cada hu de vostès té un rey al cos, un rey d'aquells qui tenen la sort de poder fer sempre lo que'ls hi dona la gana.

Donchs jo, qu'estich més enterada de lo que's pensen de certes interioritats, sé y'm consta que això de plegar JOVENTUT es un capritxo... y si ara m'exclamo es perque'm toca molt el viu aquest capritxo de vostès, que potser costarà la vida al meu pobre pare qui s'ha ferit y qui, encara que tot anés bé (que'l metge no'n dona gayres esperances), Deu ajut quan tornarà a ésser bo per'alguna cosa. Y, devegades, fins estaria per desitjar que no'n sortís d'aquesta: tanta es la por que tinch de veurel patir després, quan ell se trobi sense la seva JOVENTUT, a la que crech qu'estimava més que a n'a mi, y que al practicant, y tant com a la farmacia. No fa sinó plorar tot el dia com una criatura, y de primer me creya que desvariejava, donchs a cada punt deya: «Egoistes! Mals deixebles! S'han begut l'enteniment!...» Què sé jo lo que deya! Perque, mitj embarboçat com parlava, vès qui l'entenial!

Aquesta matinada ha estat una estona ab la parla clara, y al veurem aprop seu m'ha dit: «¿Veus, Carmeta, filla meva? Això són els homes. Pren experiència. Si aquests que me'ls he criats jo, que'ls he posats al món de les lletres catalanes, són així, tan volubles que pleguen una palestra al cap de set anys sense haver tingut ni un mort ni un ferit sinó sols algún desertor qui al cap d'avall a darrera hora hi tornaria; si aquests són així, considera com deuen ésser els altres. Ara estàn tips y no's recorden dels qui encara tenim gana; són orgullosos de llur joventut (en alguns (?)l), y no'ls ve d'aquí fer uns

quants anys de vaga ara que s'han cansat de trevallar per amor al arte. Carmeta, filla meva, tots són uns arruixats, uns capritxosos, uns... uns...»

Ja ni me'n recordo de tot lo que'm va dir el meu pobre pare, plorant com una font. Al veurel d'aquesta manera a mi se me'n ha anat el sant al cel y he determinat escriurels a vostès trencant el motllos d'aquella part de ma educació que tinch rebuda a les Monges del carrer Més Baix. Ja ho sé que no està bé que una noya escrigui a uns senyors, y ja m'ho penso que'm criticaràn perque ho faig malament essent així que tant vostès com el meu pare troben que les dones qui escriuen, passat Víctor Català y L. Escardot, resulten cursis y tontes; però tant me fa que pensin lo que vulguin, que a mi lo que m'interessa es treurem el fel que tinch a dintre d'ençà que'l pare cap a ses velleses s'ha enredat ab vostès, com si li estigués bé a n'ell, qui se'n va del món, volen fer el valent y el jove.

Han de saber que n'he passat molts de disgustos jo per mor de la ditxosa JOVENTUT. Sinó que les dones, que tant meteix sembla qu'hem vingut al món pera exercir la virtut de la paciència (fins al dia que dihem prou), som unes infelices. Y per això a hores d'ara m'hi havia anat fent jo a n'aqueixa deria del pare. JOVENTUT per aquí, JOVENTUT per allà, sempre estava ab JOVENTUT! Tocarli a qual-sevol de vostès, era pitjor que obligarlo a suprimir el pot de sangoneres que té en un dels armaris de la rebotiga, o bé a introduhir-hi ballons d'oxigen, o a deixar-se pelicular. Males llengües van dir que si escrivia a JOVENTUT era pel reclam de la farmacia, y més quan se determinà a ferhi obres, però jo estich que ab la ditxosa JOVENTUT no feya més que perdre parroquians, perque pensant en vostès se distreya continuament, ell qui es home de tant pes. No sempre feya exactes les receptes, y una vegada fins va donar remey per l'histeri a un camàlich qui havia pres mal, y com a professor en parts, s'hi lluhia tan poch d'un quant temps ençà, que les dones del vehinat ja li deyen l'esguerra-cries. Però en fi, què hi ha que dir si l'home així hi disfrutava!

Donchs bueno: ara que's feya vell y no tenia altra alegria que la de donar de tant en tant algún entretòch a JOVENTUT, y veyia tot cofoy y orgullós com s'anava aguantant la revista, y que ja tenia set anys; ara que tanta satisfacció sentia explicant a tothom les campanyes de JOVENTUT, les reputacions artistiques que s'hi havien creat, lo útil qu'era aqueixa revista com a camp obert a tots els qui volen y poden fer quelcòm pel renaixement català, ara vostès, sense com va ni com costa, han dit «pleguem». Ah, si, pleguem, pleguem! Lo que fan es satisfer el seu egoisme, mirar per la seva conveniència, al plegar ara!

Donchs jo, que no sóch més que una trista dòna, els hi vull dir una cosa que potser no la saben encara, vostès qui saben tantes coses: una qu'he trobada escrita en un dels llibres del meu pare, y qu'es la següent: Vostès al fer JOVENTUT, han donat al públich una cosa que'l públich s'ha feta seva y que, per ésser ja esdevinguda una obra nacional, sancionada pels anys y per la benevolença dels catalans, no tenen el dret de pendreli a Catalunya. Si vostès s'han donat al públich, solament deixantlos ell poden repndres vostès meteixos. Si pel públich han treballat y el públich ha acceptat reconegut y agraït aqueix treball que ara troba lligat a la seva vida intelectual, ¿per què no continuar la bona y profitosa tasca? ¿Per ventura l'han feta *pera* vostès sols la JOVENTUT? Donchs no's coneix, perque no la regalaveu pas, y jo sé les pecetes que hi havien gastades, fentla comprar d'amagat per la minyona, aquelles amigues meves qui tenen una mare molt de misa o un pare menys coneixedor del món que'l meu (vera «Enciclopedia Ambulant», com el practicant li diu), qui tants viatges té fets a l'estranger, y tants estudis hi ha dut a cap, y ab tan grosses relacions y amistats hi compta: politiques, científiques, literaries... etc.; sobre tot a França, a Bèlgica, a Suecia, a Alemanya y a Rússia. Y no diguém d'Amèrica.

Això es lo que jo tinch per lògica, encara que'ls sembli lògica de rebotiga. Mes no donaràn pas el braç a tórcre vostès. Y cal, primer se suicidaràn que no pas esperar la mort tranquilament, la mort natural vinguda després d'ua vida de bona sembrada; perque morir així fa *vulgar*; y vostès, els *superhomes*, pensant això, me fan l'efecte d'uns *super... petulants*.

Y tant que diuen de les dònnes, de les dònnes!... Oh, y el pare y tot que desde JOVENTUT també's va enfilat contra nosaltres, setmanes enrerat. Potser si que això ho explica tot; potser si que vostès, feministes, afeminats y inconseqüents, veyent en tot l'ombra de la dòna, s'han dit: «Noys, el carro'ns va pel pedregal, les faldilles s'en *mélent*!...»

Ah, y donchs ¿que's pensaven? ¿que jo no'n sabia de parlar francès? Ay, pobrets! Y tantes coses com sé que fins el pare ignora y que sortiràn a son temps, quan sien madures!... No ho sóch jo com les altres noyes qui no més entenen en fer mandonguilles, confitures y cataplasmes: y això encara!

Y vetaquí que vostès fugen, que deserten, que'ns planten... oh, *superhomes*!... Donchs, perque ho sàpiguen, a les dònnes catalanes no'ns venien d'aquí vostès, y no pensavem pas fèls hi cap mal, ni tan sols nosa, que al món hi ha puesto *pera* tothom; però...

No puch seguir, perque sento que'l pare's

belluga... Ay, Deu fes que anés per bé! Al despedirme'ls hi vull dir que aquest disgust que'm donen plegant JOVENTUT y fent caure al meu pobre pare (tota una reputació europea y americanal) ferit del quartó dret, no'ls hi perdonaré may. Y que'm revenjaré!

Entre tant, els hi desitja salut y... satisfacció personal sa franca y lleal enemiga.

CARMETA VALLÉS - RODERICH Y VENTOSA

*
* *

A en Lluís Via. Present. Bon amich: Els qui coneixen JOVENTUT y recorden ses campanyes nacionalistes, han detindre gran sentiment de que aquest sia l'últim nombre del valent setmanari qui durant set anys ha vingut sembrant a aixàm les doctrines de la *Unió Catalanista*.

Que la llevar no hagi caygut en terror xorch es el desitj de son afectíssim y devot servent.

JOSEPH M.ª ROCA

BONA RECORDANÇA

Amich Via: Me diuen que deixeu de publicar JOVENTUT desde primer d'any.

Molts sentirém anyorances d'aquell parlar vostre franch y sincer, d'aquell noble apassionament ab que defensaveu lo que creyeu honorable y bo, d'aquella amplitut d'esperit ab que judicaveu els fets, els homes y les coses.

Jo no sé si sempre heu estat justos. Mes si haguessiu comès alguns errors, tots haurien quedat purificats pel foch dels vostres enamoraments catalanistes qui han fet vibrar els nostres cors tantes vegades.

Heu mantingut el criteri lliberal dins del Catalanisme, en dies en que tot ell semblava pendre orientacions francament conservadores.

Heu treballat hardidament per l'art, per la cultura, per la educació del poble...

L'obra qu'heu fet queda viva y feconda. Y per això, al desaparèixer la vostra JOVENTUT, comença una virilitat plena d'esperances rialleres.

ILDEFONS SUÑOL

COMIAT

Fa tres anys que'ls redactors de JOVENTUT, del tot desconeguts meus fins aleshores, volgueren admetre la meua col·laboració; un any després tingueren la generositat àb mi de volerme considerar públicament company llur en la tasca de redactar el periòdich.

Durant aquests dos anys, donchs, he pogut considerar JOVENTUT com una cosa pròpia, y, darrer vingut entre mos companys, sóch sens dubte qui més probes de la llur consideració y estima té rebudes. Es ab vera emoció que faig aquí públich testimoni de mon agraïment.

Haventme encarregat ab preferència de la secció del periòdich destinada a seguir el moviment bibliogràfic de Catalunya, me trobi ab que'ls meus antecessors havien fet de les *Notes bibliogràfiques* quelcòm més de lo que'l titol indica: era aquella una veritable escola de crítica literaria, hont molts crítics barcelonins haurien degut acudir a pendre lliçons d'independència de criteri y de rectitut en el judicar. Lo que jo he fet després ha estat sempre dintre d'aquest mateix procediment, fent esforços constantment pera suplir ab l'estudi la manca de preparació inicial en que'm trobava y continuó trobant-me pera fer dignament l'ofici de crítich. Pera que no cregui ningú que això que dich es dictat per una falsa modestia, vull afegir tot seguit que crech, de molts altres qui també exerceixin de crítics, que's troben en pitjors condicions que jo.

Lo ideal en materia de crítica fóra que'l crítich, per sa vasta y sòlida cultura, estigués sempre intel·lectualment per demunt dels crítics y pogués dignament ésser llur mestre teòrich; car la crítica es en cert modo un procediment pedagògich aplicat a *posteriori* sobre l'obra d'art. No essent quasi sempre possible trobar aquest crítich ideal, vaig a

dir lo que jo crech més precís a la crítica, pera que en el nostre país resulti *estimulant* sobre tot.

Crech que'l crítich ha de començar per ésser entusiasta de les matèries de que ha de tractar. Un crítich sense *entusiasme* no pot fer més que ofendre la dignitat dels qui's veuen subjectes a la seva crítica. El judici sobre una obra literaria, per exemple, no pot interessarnos sinó en quant el qui judica es un apassionat de la literatura: cal que'l crítich *senti* intensament, y s'apassioni (no per l'autor sinó per l'obra) pera que la crítica resulti congruent ab les emocions que l'obra pugui produhir en el públich. Un crítich qui no's senti *actual* dintre les corrents artístiques en que ha estat engendrada l'obra, may podrà ésser un bon crítich. Qui no *capeix* no pot *jutjar*.

Segonament, crech que'l crítich deu *sinceritat* a l'autor y al públich. L'amistat qui fa sovint deixar d'ésser sincers als crítics, es una falsa amistat. Y, per altra part, si el crítich té agravis personals d'algun autor y no sab oblidar ayals agravis al judicar l'obra, la seva crítica essençialment una claudicació. Un crítich venal, per diners, per simpaties o per lo que sia, es un home funest pera la societat; y si les circumstancies l'han colocat en lloch desd'hont sa veu devé prestigiosa, sa crítica parcial es una infamia.

D'aquestes dues virtuts, l'*entusiasme* (element sentimental) y la *sinceritat* (element cerebral), ne pot eixir, al meu entendre, la vera y útil crítica susceptible de crear l'*estimul*.

Catalunya, avuy més que may, reclama són crítich, com l'han tingut tots els pobles qui han assolida una força intel·lectual important. El nostre Taine encara ha de nàixer; emperò pera produhir-se necessitarà un ambient lliure de preocupacions y de falsos respectes, com únicament en el nostre país ha existit durant set anys dintre JOVENTUT.

R. MIQUEL Y PLANAS

ELS DRETS DE L'HOMME

La gorra, torta, sobre'l front;
l'ull aturat, entendrit, mústich;
el belf penjant, inflat y rústich;
l'ayre perplex d'un gran afront;
de nas a un tell que atrapa enfront,
monològant, palpic, ronch, frústich,
y balançant, rítmich y... acústich!

com un gran pèndol cap per'mont,
el rey de tot, enamorat
de sa suprema llibertat,
més que un bocoy ubriacat,
y ab una vèrbola ideal,
declara al tell del caminal
quell vol... *sufraa... guí universal!*

VÍCTOR CATALÀ

PAISATGE DE TARDOR

La mar es calma y blanquinosa; sembla talment qu'hagin escampat oli en sa planura, ahont serpegen petites ombres blaves produïdes per lleus onades somortes. En l'horitzó la calitja vermella sobre la línia clara del mar.

Vols de centenars de gavines s'apleguen vora la costa, gronxantse com barquetes de paper sobre les minúscules ones.

La gent omple'ls olivars, recullint les negres olives escampades per les travesseres. La tortor de l'oli nou s'espargeix pels carrers y places, eixint dels trulls, qui treval·len dia y nit.

Els pescadors aprofiten el bell dia per'anar a cercar grotes y a pescar calamarços.

Una nuvolada cendrosa tot d'una treu el cap per la montanya, y en un moment cobreix el cel; les ànimes de gat sotils y lleugeres passen per l'ayre y's posen sobre'l mar; allà lluny, a l'horitzó, una ratlla de vent pinta d'un color moradench l'aygua, y algunas ratxes perdudes, vora en terra, clapegen ab taques fosques sa blancura que, ja ha enterbolit la nuvolada.

La ratlla llunyana del vent avança. Com un espectre's veu sortir de la punta'l pailebot qui ha passat de bon mati vers el Cap de Creus, semblant una au espantada buscant refugi a dins del port.

Mes enllà, les parelles del bou venen del bordo cap en terra, y el vol de gavines s'agita pres d'estranya frisança arrán de les ones.

Els bots dels pescadors giren cap y cúa, y a força de rem, depressa, depressa, venen cap a la costa.

En la llum del cel, en les remors de l'ayre s'endevina'l mal temps qui s'acosta ab marxa furienta. Ja comencen els barberols a arremolinar la póls, y giravolten per l'espai les fulles grogues dels ceps, les daurades papellones de la tardor.

Cau un petit ruixat de fredes gotes missatgeres de la neu de la montanya, y al rostre s'hi sent com la impressió d'una mà gelada qui vos tirés enrera. Es la gropa qui arriba, retronjint com un tro y fent tremolar la terra com un terratrèmol.

En un moment s'ha apoderat de tot; núvols de póls y caragols de fulles l'assenyalen enlayre; les onades qui retorcen llur escuma, anantsen cap enfora, la fan veure en el mar, y els arbres qui's dobleguen y senten esqueixarse llurs branques tendres, desde lluny la mostren en la montanya.

Se sent el galop de sos esquadrans desbocats, y un batement furiós de portes y fines-tres, mentres cau de per tot el calsobre, y s'aixeca de la terra'l pedreguet com si fos sorra.

Totjust toquen al mar les rabentes ratxes, arrenquen plomeralls d'aygua polsejada, qui

més enllà són vels finíssims qui voleyen sobre les ones, y, mar endins, agombolament de núvols transparents y irisats, póls de granet de vidre volador o fum blanch y lluminós, ab brills d'escuma. Tot es una fumera, com diuen els mariners. Els esculls de la entrada de la badia no's veuen, coberts pel teló d'impalpable glassa qui s'alça continuament de la masegada planura líquida.

Es la mestralada triomfadora, qui desde els alts cims baixa a apoderarse del mar, y s'ensenyoreix de Catalunya, del Roselló y de la Provença, lligantlos y fent batre llurs cors ab el meteix ritme. El cel s'es fet blau, intensament blau, al pas del vent dominador, del mestral qui regna en nostra terra desde que la conegueren els homes, y qui ha vist passar pobles, desferse races y desaparèixer nacions, mentres qu'ell sempre dura. Son halè imprimeix senyal a tot quant toca; els homes y les encontrades reben el segell de son domini. Està renyit ab la feblesa y cal ésser fort pera resistir ses fermes embestides. Quan vol, com avuy, gosa del mar tot sol, fent fugir a tothom com un ayment gelós de sa estimada.

La gent torna depressa dels olivars, ahont el vent arrenca arbres d'arrel, y tothom cerca aixopluch. Molts bots han tingut de quedar-se per les platges més properes. Una parella del bou, qui no ha pogut entrar al port, ha cercat el redós de la costa d'enfora.

Passen pe'l cel, verament desbocats, núvols grochs y cendrosos, color de ventre de conill, núvols esqueixats qui, al passar, deixen caure'ls bufaruts qui fan trontollar tot el poble.

Toquen a morts. Ha clucat per sempre més els ulls un jovenet qui patia del pit; ha sigut arrebassat y haginat com les fulles seques y encarcerades qui esperen el vent de la tardor.

El pailebot ha donat un cap a la costa, puig ab les estrebades son vell patró tem restar sens àncora. Y quan està segur, baixa a terra y se'n va a saludar als mariners retirats, reunits en un devall emblanquinat, qui ostenta en ses parets els retrats d'en Pi Margall, d'en Robert, d'en Verdaguer, d'en Salmerón y d'en Krüger.

Alli estan jugant al solitari, aixecant de quan en quan els ulls pera veure'ls barcos qui passen. Avuy els posseïeix per complert la mestralada; tots són ulls pera veure com s'entornen foragitats del golf els vapors qui gosen intentar sa travessia.

El vell patró hi entra com sol entrarhi sempre que'l mal temps el porta per aquí. Fa anys que desde Tarragona porta'l vi del Priorat a Portvendres, pera ferne aperitius que després nosaltres bevem com cosa forastera.

Tots s'aixequen pera saludarlo, y al encaixar li pregunten:

— ¿Còm es Mussiu Vidal?

— Ja ho sabéu — respòn sense treures la pipa de la boca. — Com sempre: esperant l'hora. Cada mati, al obrir els ulls, me prenh el pòls y quan sento que bat, allavors dich: Cal llevarse, Mussiu Vidal: encara't toca un dia mes de càrrega. —

Tots se posen a riure de l'acudit, que ja coneixen per haverlo dit altres vegades, y el fan seure en un tamburet, al costat de la taula ahont n'hi ha un qui fa'l solitari y sis qui l'ajuden.

A l'òra se sent xiular el vent enfurismat, y de tant en tant arriben remors qui creixen y minven, semblants a la cridoria del poble revolt en la plaça pública.

FREDERICH RAHOLA

COMIAT D'UN REDACTOR

Avuy mor JOVENTUT. Y mor gloriosament. Mor après una campanya de set anys.

JOVENTUT ha desvetllades moltes energies adormides. Ha parlat de coses qui a Catalunya eren noves. Ha ajuntades y foses moltes idees qui vagaven solitaries. El gloriós Victor Català hi ha fetes les seves primeres armes de prosador. En Joaquim Pena hi ha fet conèixer el wagnerisme. L'Emili Tintorer hi ha desenrotllat un sistema de critica teatral verament meidich. En Pere Riera s'hi ha revelat com a primer dels sonetistes catalans. Y L. Escardot, la exquisida autora de *Bolys* y *Clixés*, també s'ha feta conèixer a JOVENTUT.

Mes no es per aquests sols motius que JOVENTUT mereixerà recordança; el més gran mèrit de JOVENTUT es haver creat un ambient de respecte mutu. En gayrebé totes les publicacions cotidianes o periòdiques, els llurs components han de tindre — o simular — idèntiques idees y aficions: a JOVENTUT quiscú dels redactors ha escrit sempre çò que ha volgut. Y may els seus companys s'han sentit molestats pel fet de que les seves idees contredissin les llurs.

S'es feta, donchs, tasca civilisadora, de vera cultura. Pot ja morir JOVENTUT, perque, com ha dit en Pi y Margall, *la mort es un accident de la vida*. Y en la vida catalana, qui es eterna, restarà quelcòm dels mots de JOVENTUT.

A reveure, lectors!

GERONI ZANNÉ

PÀGINES FESTIVES

DESPEDIDA

Acabo de rebre pel correu interior la següent carta, que m'apresso a remetre a l'amich Via pera sa publicació:

«Barcelona, 21 decembre de 1906.

Sr. D. Alexandre Font.

Present.

Apreciable *pare nostre*: Havent hagut esment que JOVENTUT ha decidit deixar-se'ls cabells blanchs, posant de banda la *Crème Simon*, les tintures, els cosmètics y demés potingues d'amagar anys, els qui sotscrivim, personatges de les *Pàgines festives* qui, com a bons barcelonins, som aymants de les bones formes, hem decidit despedirnos dels habituals llegidors de la esmentada revista utilisant les planes de la meteixa.

Hem cregut del cas el fer el despidido nosaltres directament y no per la intervenció vostra, estimat *papà*, puig verdaderament hem sigut nosaltres els qui, ab la nostra xerrameca, havèm fet sempre'l gasto, y no vós, qui sôu home de poques paraules.

Així es que desitgem a tothòm salut, *peles* y pochs amohinos, y ens despedim coralment dels llegidors de JOVENTUT, ab la esperança de tornarnos a posar en contacte aviat desde les pàgines de la *Biblioteca*, ja que aquesta trigarà temps a envellir.

A reveure, donchs.

Després de pregarvos procurèu la inserció de les precedentes ratlles, aprofitèm la ocasió pera testimoniarnos el més profund amor *filial*.

Casimir Verderol, propietari de *La torre en venda*; Severi Setpenes, el marit de *Incompatibilitat de caràcters*; Jordi Canyameres, l'espardenyer de *Monomania «sportiva»*; Camila Aygüesmolles, viuda de Clenxatorta; la mamà de *Concells maternals...* (Segueixen les firmes.)»

Y ara'm toca a mi el despedirme dels benvolguts lectors, parodiant el conegut final de saynet:

«y aquí dono fi a les *Pàgines*: perdonau ses moltes faltes.»

ALEXANDRE FONT

A «JOVENTUT»

L'any 1901 jo no sabia escriure un mot en llengua catalana. Familiarisada desde la meua infància ab la literatura francesa, y més tart ab la castellana y la italiana, parlava correctament ma llengua nadiua'l català, però me'n era quelcòm dificultosa sa lectura. No per això deixava de llegir y admirar fonament nostres poetes.

Durant l'estiu de 1901, pera complaure a uns amichs, catalanistes fervents, vaig llençar-me a correspondre ab ells en català. Recordo encara, ab certa emoció, l'angunia ab que vaig començar ma primera lletra. Estava certa de trobar els mots justos pera expressar la meua idea, mes ¿y la ortografia? Després de bona estona de restar ab la ploma enlayre y els ulls fets en les vigues blaves d'aquella vella masia del Vallès ahont ens torrava'l sol, me senti una gran halenada coratjosa. Els anava a fer tan contents als bons amichs llunyans ab el meu assaig!

Era aquell estiu, també, el de mes primeres cançons. L'esperit catalanesch s'apoderà completament de mi, un dia al rebre en present de l'Apeles Mestres son admirable *Llibre d'hores*. L'obri demunt del facistol del piano, y no sé còm, jo qui may havia compost una harmonia, me vaig posar a lligar notes de popular cayent que m'eren dictades per aquells versos deliciosos, persuasius y manyachs, qui anaven ensenyant-me ells meteixos el tresor de llur melodia.

Y ma primera carta en català nasqué gayreb'l meteix dia que ma primera cançó catalana. Després... oh! després aquells amichs de qui parlava començaren a dir-me tots jocosos que'ls escrigués sempre, sempre en català, perque *ho feya d'allò més bé*. Naturalment, malgrat conèixer d'anys la bona y lleal amistat qui ens unia, cregui en una mentida, tan galant com obligada, de llur part.

Y tornarem a ciutat, y durant tot l'hivern, en que no tinguí ocasió d'escriure gayre, m'agafà una febre de llegir obres catalanes!... Y cada cop me sentia més *empoignée* per les coses de nostra terra, fins que un dia de maig de l'any 1902, al anar a despedir una volgu-da amiga meua qui marxava a Madrid per les festes de la coronació del rey d'Espanya,

vegi en la estació aytal moviment de vida, que m'en senti impressionada.

— Oh! — vaig dir-me. — Si un fos un Vilanova, quin partit se'n treuria de tot això! —

Jo no era certament un Vilanova, mes era una atrevida, una arruixada, ja que, un cop de retorn a casa, pera esvahir del meu esperit el sentiment de tristesa que'm deixava l'ausència de l'amiga, vaig agafar ploma y paper y ab la més impertorbable y inconcebible serenitat, com qui sab ahont va (1), vaig escriure en lletres ben grosses, al cap d'amunt d'un primer full ben blanch, ben bonich: *Clixés de Maig*, ab una eloquent y resoluta ratlleta a sota.

Y vaig començar a ennegrir planes y planes, abocanthi tot allò que acabava de veure, y al finir el meu escrit, francament, no vaig restarne tan, tan malcontenta com era de tèmber.

Mes ay!, que desseguida se m'aparegué'l revés de la medalla.

— *Buenol* ja està. Però ¿qué'n faig jo, ara, d'això? —

Certament no sabia pas què ferne, d'allò. Y el mal era que frisava pera *ferne quelcòm*.

Per res del món haguera gosat confiar a ningú'l meu ridícul atreviment. *Bas bleu!* Escriptora! Y ara! Jo escriptora! Bona la fariem. Si se sabia, quina vergonya! De lo que de mi en pensessin els homes no'n tenia tanta por com de la opinió y de la critica de les dónes. Oh! aquestes!... aquestes són terotges. De dónes catalanes qui escriguessin sols sabia'l nom de na Dolors Monserdà de Macià, y aquesta ho feya prou bé pera que no m'inspirés un gran respecte la idea d'entrar en el gremi.

Y així els *Clixés de Maig*, durant forces dies, romangueren tristament desats.

Mes jo'm sentia atormentada per un buri-not intern qui'm brunzia seguidament:

— Apa! Coratgel Proba, proba, dóna; enviaho a qualsevol diari ab un pseudonim. Si t'ho publiquen, serà senyal de que'ls teus amichs no t'enganyaven. —

De publicació catalana poch que'n coneixia cap; tan sols llibres. Y perseguint la meua deria, parlant un dia ab l'Apeles Mestres vaig demanarli quina era la revista o diari qui portava la devantera en la literatura catalana, car *m'hi volia abonar*.

El poeta m'indicà JOVENTUT.

Així'm vaig resoldre a enviar els meus *Clixés de Maig* a la plaça del Teatre, per si els feyen el pes.

Altres conflictes s'alçà al moment de tancar baix sobre l'articlet. No hi havia firma, y jo sabia que sens aquest requisit no'm fóra pas admès.

Vaig estar a punt de *renunciar a la gloria*, quan tot d'un cop, el meu fillet, inconscientment, destrià la darrera boyra dels meus dubtes. El menut, ja força traçudet en l'art del llapiç y del pinzell, estava al meu costat entretenintse en ilustrar, pera les seves germanetes, unes petites targes de llom daurat. Demunt de la taula, devant del petit artista, corrien tot de cartronets verds, roses, malves, blaus de cel, lluhint una o altra floreta pintada en un cantó. Hi havia rosetes, margarides, *myosotis* y fins escardotets. Oh! ja hi tenia d'allò més traça, el meu hereuet, en dibuixar escardots. El cartronet de més a la vora meu ne duya un de pintat, molt bufó, y, sobtadament el prengui, agraphida.

En aquell cartronet vaig adreçar dos mots a la direcció de JOVENTUT, oferintli *el meu primer trevall*, y preguntli que'm permetés guardar un incògnit al que m'obligaven el meu sexe y circumstancies particulars.

Alea jacta est!

Tres setmanes més tart, en un tramvia, devant meu, dos joves, JOVENTUT en mà, comentaven els meus *Clixés de Maig*.

— ¿Qui es aquest Escardot? — demanà'l més jove.

— Ps! — respongué l'altre. — Qualsevol d'aquella colla de jovenalla qui va per allà!...

Jovenalla! Y ja feya més d'un any que m'havia trobat als polsos uns quants cabells blanchs!

Còm recordo ab quines sotragades me batia'l cor y quina xardor me pujà a les galtes! Vaig baixar del tramvia desseguida, no sé si ab ganes de riure o de plorar. Poch se pensaven aquells dos desconeguts la profunda impressió que llurs paraules acabaven de produhir! Y, corrent, me mancà temps per arribar al primer *kiosco*.

Quina emoció'm produhi aquella simpàtica taca groga, tan galanament espigada y assoleyada per l'Adrià Gual!... Hi eren els meus *Clixés de Maig* a JOVENTUT, hi eren! Si

hagués gosat haguera besat aquelles planes, allí en ple carrer, devant de tothom... Oh, criaturades eternes!

Així nasqué L. Escardot; així's lligà a JOVENTUT.

Durant el primer any, tots els meus trevalls foren benèvolament acceptats y publicats en la simpàtica revista ahont ningú sabia encara qui era L. Escardot, fins que, pregada de donar mon veritable nom, no'm restà altre remey que atendre a una justa y rahonable pretensió, y, per aquella redacció, renunciar a l'incògnit.

Han passat alguns anys. La poca bona feyna qu'he pogut fer en el camp de les lletres catalanes, ab més bon y creixent desitj que acert, la dech a JOVENTUT. Res ha d'estranyar, donchs, la ingenua confessió de que'm saltaren les llàgrimes al tenir noticia de que JOVENTUT deixaria de sortir desde l'any prop vinent.

Les dones tenim fama de plorar fàcilment; això podrà ésser cert, mes jo puch assegurar que, a aquelles qui hem plorat per les irremediables tristesses de la mort, per les fondes sotragades animiques, ens costa més de plorar per les petites coses qui solen deixarnos indiferents o poch menys. Y les meves llàgrimes, al veure desaparèixer JOVENTUT, m'han dit quan real y pregonera era la meua pena.

Dintre la meua vida, ahont ja tants sols s'han post per sempre, se'n va encara un dels qui més escalf me donaven, com una nova joventut qui's fon en el passat sense retorn. Aquesta JOVENTUT me deixa com l'altra'l greu y la dolçor de les memories, y no sabia pas tampoch oblidarla may.

JOVENTUT m'ha fet un bon lloch en ses planes; m'ha donat amistosa y respectuosament les mans, aixamplant per mi sa sardana de germanor, y, mercès a JOVENTUT, m'es permès ara ocupar un petit lloch entre tots aquells qui poden ensenyarme encara tantes coses.

JOVENTUT té dret al meu agraphiment, a ma sincera y lleal afeció, y'm faig un dever ben grat de ferho constar aquí, tot això.

Per primer cop en ses planes, l'any 1902, hi fou el nom de L. Escardot estampat; per darrer cop el poso jo en sos derrers fulls, commosa y agraphida, remerciantla, a n'a-

queixa volguda revista, d'haver donat una hospitalitat afectuosa qui ha permès entre les punxes d'un pobre y vergonyant escardot, a na Carme Karr, de ferse'l més petit dels llochs en el gemat camp de la literatura catalana per la que tant ha fet sempre JOVENTUT.

L. ESCARDOT

Desembre, 1906.

EL NOSTRE ESTIU JA ES PASSAT

El nostre estiu ja es passat. Els de JOVENTUT volèm prepararnos pera l'hivern. A nostra aparició'ns deyen els del *tot o res*. Ho hem sigut *tot* en quant a sinceritat, *res* en quant a petites mires interessades. No'ns hem cregut infalibles, no hem volgut ésser exclusivistes; sempre hem entès que totes les tendències tenen dret a la vida, y n'hem encoratjades moltes per crèuables honrades, y hem combatut als homes qual esperit ens semblava migrat, y pera ferho no hem mirat si's tractava d'amichs o d'adversaris. En nostre amor a la veritat no'ns hem contradit may; en altres coses potser si. Ens doldria més mancar a la veritat que incórrer en contradiccions. No hi creyèm en els esperits tancats, en els infalibles, en els qui may se contradueu. Per no creurehi, no hem estat a les ordres de cap capella o secta, ni hem volgut que ho semblés la *Unió Catalanista*, ahont cabenthi nosaltres, hicabia tothòm. JOVENTUT no ha sigut, no ha pogut ésser may cap secta ni cap capella. Hem sigut nosaltres, y ab nosaltres la Vida evolucionant amplemment; y dintre l'autonomisme català, aquesta redacció ha pogut donar bons exemples d'autonomia individual. Sabiem que'ns farien el buyt, mes en nostra independència hi havia nostra força, y el buyt no'ns l'han pogut fer ni els qui més ho pretenien. Demà, si no fossim lo que ara som, si JOVENTUT se gastés o's fes vella, tal vegada'ns el podrien fer. Mes aqueix demà no ha d'arribar. Avuy pleguèm, ja realisada la nostra tasca, sense guardar odis pera ningú, sense penedirnos de res. Y són molts els qui tenint idees contraries a les nostres, y fins considerant complerta la missió de JOVENTUT, deploren que desaparegui. Aquests són els homes lleals: dels demés tant se'ns en dona.

El nostre estiu ja es passat. La hivernada s'acosta, y en hivernades futures la nostra JOVENTUT ens semblaria un vell temple solitari en mitj d'una gran extensió nevada. Ara hi acuden els fidels desafiant els vents y les borrasques, atrets per la xardor recomfortant que hi ha sota ses naus; mes els qui som oficiants d'aquest temple may els hem cridat als fidels, ni els cridaríem may; y demà ja no'n vindrien tants, y el temple romandria oblidat, y les harmonies de l'orgue nosaltres sols les sentiríem, y als nostres cants no hi respondria cap més cant, y el foch de nostres ulls no's reflexaria en els ulls del poble illuminat, ni els cors fervents s'encendrien a l'escalf de les lluminaries de l'altar, fet tot ell una brasa. Qui sab si ab els anys, poch a poch, el nostre fervor minvaria també. Qui sab si el fret de fóra'ns arribaria a dins. Lo indubtable es que seguiríem dihentnos joves y fentnos vells... Val més que'l tanquèm el nostre temple, aquest temple qui may ha estat capella y qui podria esdevenir capella enrunada. Val més que'l tanquèm, y que cada hu de nosaltres el tingui dintre'l pit el propi temple.

El nostre estiu ja es passat. A les primeres fredors de l'hivern JOVENTUT m'apar una planta verda y ufanosa, voltada d'altres plantes de fulles groguenques o consumides. Sempre ha estat conreuada ab amor, mes ja no som tants jardiniers com erem a espurgarla, ni tants companys a guardarla. Tal volta minvaria'l nostre zel, y cada dia la guardariem menys; y els visitants de la planta, devots o curiosos, qui ara són tants, arribarien a trepitjar en llurs passejades el gert fullam estès per terra; y les humitats el podririen... Val més que la tallèm d'arrel la nostra planta, y la exposèm al sol, y la deixèm assecarse y morir. La mort no es temible com ho fóra la corrupció. Que la nostra planta no's pugui may podrir ab humitats malsanes; que no pugui tampoch escampar bafarades corruptores; que s'assequi y's torni póls. La póls es impalpable, però brilla al sol.

El nostre estiu ja es passat, y les cullites de tardor ens semblen bones. JOVENTUT no passarà les vetlles d'hivern sentintse feble ni

enfredorida. No seria la del *tot o res*; no seria JOVENTUT. Al entonar sos derrers cants a la patria encara té la veu plena; encara té'l pit sà pera cantar a l'ayre lliure en les desolades nits hivernals, ab la meteixa força ab que en ple estiu ho feya; encara té prou clara la vista, que'l sol no li cremà pera que pogués guaytar les estrelles del seu cel amplissim, y comptarles totes, y admirar llurs matisos y hermosura.

Demà... qui sab! Demà no fóra JOVENTUT.

LLUIS VIA

TASCA FECONDA

Desde la fundació de JOVENTUT el Catalanisme ha florit ab una exuberancia luxuriant qui ha sobrepujat les nostres més falagueres esperances. Estèm contents y satisfets d'haver contribuït ab la nostra cooperació a la propaganda feconda en pro del desvetllament de l'esperit català, qui cada dia té'ls ulls més oberts y ab geste solemnia comença ja a saludar les primeres clarors d'una auba serena, precursora d'un sol qui ha d'ésser esplendorós.

SALVADOR VILAREGUT

DE PART DELS APRENENTS

(GAZETILLA DE VEHINAT)

En un dels pisos de Ca'n Ispani (casa tan coneguda com la d'en Xarau) hi ha l'obrador d'en Joseph Català, home adust y bon feyner y enemich de barrejar-se ab els assumptes d'altri. Vetaqui que'l senyor del principal, qui es castellà y's diu *Don Fernando Madri* y té casa de *huéspedes*, s'havia proclamat amo y senyor de Ca'n Ispani, manant y fent anar enrenou a tots els vehins. Especialment a n'en Català no'l podia pas veure'n hifeyatantes com podia. A *Don Fernando* lo de viure al principal l'inflava com un gall de pances. Y es lo que diu en Joseph Català moltes ve-

gades: «No sé d'hónt treu els *fueros* el senyor Madri: jo estich més amunt y pago més lloguer que aquest *caballero*.»

Ab l'ajuda de molta vianda dels demés vehins, *Don Fernando* mantenia una colla de goços, per por dels lladres y altres marfugues, qui eren l'enrenou de tota la escaleta. Aquestes bestioles, d'una pila de races diferents y totes de la especie més maligna, no deixaven may tranquil l'obrador d'en Joseph Català. Per això aquest tenia dos aprenents, un cada setmana, de vigilancia. Vetaqui que un dia'ls goços, després de farts, desagrahits, embesteixen contra'ls bons vehins y moceguen de mala manera a n'en Joseph Català. Al veure això'ls seus fadrins, s'indignen y criden; ab els crits acuden altres vehins, y, deixant córrer petites diferencies qui els separaven, acorden, pera tranquil·litat de tota la casa, unir-se contra'l senyor del principal. D'ençà de l'acort, *Don Fernando* està que no hi veu de cap ull; el cap li roda y ha posat un gènit de mil redimonis. Fins muda de criada cada dos dies.

Y vetaqui que ara ni gosa piular, y ja no xerra que si l'home de l'obrador vol mudar de pis pera fer enrabiar a l'amo, y ja'l saluda més amable (mirantlo de reüll, per això); y sembla que a Ca'n Ispani hi haurà tranquil·litat llarga, y que cada vehí anirà recobrant tot lo que li pertany. En una paraula: comença a lluhir el sol després de grans nuvolades.

Però'ls qui estan ben satisfets de la terra-bastada, són els dos aprenents, qui ja no necessiten fer de guardies setmanals; y en Joseph Català'ls ha donat llicencia, fins a nova ordre, pera deixar la feyna y poder anar a fer volar la grua. Ells són els qui m'han encarregat que'ls despedis dels fadrins de l'obrador y de totes les persones qui's van interessar pels escàndols de Ca'n Ispani, y qui s'interessen pera que tot vagi com una seda.

Queden complaguts.

J. PUJOL Y BRULL

AQUELL PRÉSSECH... Y TU

En un cimero
un préssech madur,
tot daurat de sol,
tremola insegur.
Se mira l'atzur
y l'atzur no'l vol;
ha de caure al sol

y el sol es tan dur!
L'haus en tal moment
y, galtut, somrient
lliurat del martiri,
ta boqueta en flor
esguarda ab amor
y ab sed de morirhi.

J. RUYRA

UNA PROTESTA Y UN VISCA

No'm creya poder contarho. No esperava pas que la meua mà atubida pogués tornar a pendre may més la ploma, ni que la meua llengua atrofiada tingués virior pera remoures y donar eixida a una protesta vibrant. Al caure aclaparat per la brutal nova de la desaparició de JOVENTUT, sols una cosa creya: creya que, impossibilitat per la hemiplexia qui'm sobtà, entenebri mon pensament, entelats mos ulls, closa ma gorja, rigits tots mos membres ja fins ara prou flagellats pel poagre, una suprema convulsió espasmòdica agitaria mon cos, demostrantvos així d'una manera tràgica qu'En Vallès y Roderich, quan no sab combatre, sab al menys morir y sab protestar.

Desapareixer JOVENTUT, la nina dels meus ulls, l'amor de mes amors, la complacenta aymia qui serva en son cor lleal tantes remembrances de gestes meves, tants recorts de mes lluytes y de mos viatges, tants testimonis corroboradors de ma ciencia, de mon sentit crítich y sociològich, de mes sàtires amargantes, de mes emocions dolces!... ¿Còm no sentirme ferit y còm no protestarne a cop calent, per molta que hagi estat sempre ma sang freda?...

Comprenc que no estich seré. Ay, no! Al arribar de París l'altre vespre m'innovaren la propera mort de ma revista estimada, y el dolor pogué més que jo. Caygui en basca, y el terrible attach qui'm té postrat no's feu esperar.

Ara arriba a les meves mans el número de la setmana passada en que donèu compte al públich de mon estat greu, y com que això podria semblar un anunci de ma pròxima mort, y com que ara no vull ja morir, torno a protestar.

Ma voluntat pot més que tots els reactius de ma farmacia. Y'm redreço en mon llit de dolor, y crido a ma filla Carmeta qui, sempre tafanera, vos feu saber ma malaltia. No'n feu cabal de lo que faci y digui ma filla. Són dónes... Lo que vos digui jo, es lo únich qu'heu de tenir en compte. La crido, donchs, y li dicto aquests mots, el últims que ab mon nom al peu apareixerán a JOVENTUT. Consti ben alta ma protesta. Consti que, si algú ha pogut veure en mi un llum qui s'apaga, lo cert y positiu es que a la llantia encara hi queda força oli, y que sóch un peix dels qui se'l porten. Jo no sóch de la pasta dels qui moren vulgarment, obscurament, com en llur cau tenebrós les rates pinyades. A mi per morir me cal la posa hardida d'una lluyta suprema, a camp obert y a la llum del dia. Les petites agarrades que a JOVENTUT he tingudes ab enemichs mi-grats, no han pogut gastarme: me'n calen de

més fortes. Mes declaro que no les sostindré pas en altres planes que aquestes, perque no'n sé d'altres, per dignes que sien, prou dignes de mi. JOVENTUT, l'ànima de JOVENTUT, l'ànima que'ls qui fundaren aqueixa revista li infongueren, no ha tingut altre nort que la Veritat, ni altra companya que la Sinceritat. No ha caciquejat may, no ha imposat may el veto als sincers com jo, encara que hagin volgut discutir personalitats tan indiscutibles com la del senyó Ollé y tan revingudes com la d'en Sanpere, o encara que tractessin d'escatir sobre institucions tan glorioses com les que ara'm proposava examinar pera major gala de l'Art y del Catalanisme. Tals són per exemple'ls Jochs Florals, de qual reforma algú's preocupa; l'Orfeo Català, ahont tinch entès qu'encara's caciqueja; Cà'n Franquesa (*Romeya*), ahont s'hi fa rich algú pobre menestral... etc., etc., etc.

Sense ma JOVENTUT, jo no'ls treuré pas al sol tots els drapets que tinch arreplegats dintre'l quarto dels mals endreços. No escriuré en cap periòdich, no! Però amenaço ab publicar a son dia les meves *Memories*, la historia emocionant de la meua vida, que tinch anunciada fa temps y que tan lligada està, encara que no ho sembli, ab certs fets ignorats qui al saberse ompliran de ridicul a personalitats consagrades, en tant que a mi'm rubliran d'honor y'm curullaran de gloria.

Y pera publicar aqueixes *Memories*, qui serán ma herencia literaria, sols a mos hereus, a mos companys de JOVENTUT donaré facultats expressas quan arribi l'hora, si es que l'hora arriba. Tota altra lley de *Memories* que no publiquin ells, serán apòcrifes; y ho serán també totes les brometes més o menys ensopides que fóra de JOVENTUT y valentse de mon nom algú faci, com ja algú ha intentat fer en més d'una ocasió. L'obra d'En Vallès y Roderich es com el *Quixot*: no hi valen Avellanedes!

Les llàgrimes neguen ma vista; estich enternit; no puch continuar... En aquests moments de proba, jo, qui may he descendit com qualsevol Tiago a deixarme *pelicular*, confesso l'única feblesa que, relativa al *pèl*, he tinguda durant ma vida, y que ara'm reca, m' recal... Confesso que no m'han dolgut poch ni molt les ires verinoses de tots els enemichs que m'he creat escrivint a JOVENTUT, y en cambi m'ha mortificat la ridicula y calumniosa especie que algú mal intencionat feu córrer de que'm tenyia'l bigoti pera no desmereixer al costat de mos deixebles volguts...

Estich enternit, sí! Mes ja qu'he protestat de la mort de JOVENTUT, y ja que ma protesta no hi val, facies vostra voluntat, oh estimats deixebles meus! Y permeteu que vos benehesca per l'obra realisada, estenent solemnnialment sobre vostres testes la mà esquerra, car tinch la dreta tulida.

Y, etern jove d'esperit, deixaume resumir mes actuals energies en un crit ùnic, com el que's donava a la reialesa en temps en que la reialesa podia ésser gran. «JOVENTUT ha mort!», me diuen. Y al punt desapareix el meu ofech crònic, y una frisança no sé si plahenta o dolorosa ressegueix tot mon sér, y sentintme invadit pel goig de viure y pel dalit de lluytar, responch ab veu de tro:

— Visca JOVENTUT! —

Y'm sepulto en ma farmacia.

RAFAEL VALLÈS Y RODERICH

EL DERRER

El primer article que vaig escriure a JOVENTUT va datat a l'estranger: la casualitat ha volgut que també desde l'estranger hi envihi l'últim. He estat condemnat a no juhir entre'ls companys ni la feblesitat del naixement, ni la serenitat de les darreres hores d'una tasca acomplida. Però no'm queixo: he fruït molt durant aquests set anys de les meves amors. Y en el fons de mi meteix una veu consoladora'm diu que si no he assistit ni a la naixença ni a la fi, es perquè JOVENTUT no ha nascut may ni s'ha finat encara. Y això jo ho sento com una veritat tan gran, qu'en ella's fonamenta tota l'amor que professo a Catalunya. JOVENTUT, l'Esperit-JOVENTUT, ha existit sempre en la nostra terra: la juvenesa de cor, els esperits neguitosos, les ànimes amoroses y assedegades de justícia, els vells infants qui saben esclafir la riallada plena d'ignocència, els infants vells qui bo y verts penjant de les branques tenen una llàgrima pera totes les dolors pressentides, els fronts orgullosos perquè enclouen la consciència de pertànyer a testes humanes, y els llabis prestes a proferir el mot de despreci pera l'Amo, han existit sempre a Catalunya. JOVENTUT, la revista JOVENTUT no feu sinó encarnarho, ferho constar; per això entench que sa vida ha sigut una vida de lògica, basada en la realitat meteixa de les coses.

Avuy tampoch desapareix JOVENTUT; desapareix solament la necessitat del fer constar. Avuy més que may aquell estat se manifesta en tots els ordres y en totes les individualitats. ¿Per qué, donchs, ferlo constar? Les vides lògiques terminen de manera lògica, y per això, lògicament, desapareix avuy

JOVENTUT en ple èxit, triomfanta. Primer cas en la historia de la prempsa, si JOVENTUT hagués estat prempsa. Que no ho ha estat: ha estat JOVENTUT.

Y aquella aparició febroseca y aquesta desaparició serena, no són ni naixement ni mort, sinó períodes formals d'un esperit característich de la nostra terra. Per això no'm desconsola tant el fet de no haver fruït entre'ls companys aquests dos moments, y'm rebejo de plaher en la memoria dels set anys d'amor gaudits.

Si aquestes fossin hores darreres, y en les darreres hores fos de naturalesa'l donar confessions, jo confessaria que no'm retracto de res. Si la sinceritat es un pecat, jo dich *mea culpa*, car he pecat; si ho es l'amor a tot lo que vol viure una vida de veritat, y l'odi a tot lo que oprimeix la vida lliure, *mea culpa*, car aquell amor y aquest odi han presidit sempre totes les meves obres; si es un pecat estimar la terra en que s'ha nascut, no per demunt de totes les altres, sinó contra aquelles qui la oprimeixen, jo he pecat y me'n confesso sense retractarmen; y si es pecat tenir per enemich de la terra a tot allò de la terra migrat y rescluhit, el meu pecat ha estat molt gran y me'n alabo.

Un gran goig sento en aquests moments, quan considero les poques però profundes amors d'amich que m'han produhides aquests set anys de lluytes. Creixeràn ab el temps o potser s'esborraràn, qui ho sab, però jo sé que a mes velleses, si puch arribar a vell, llur recort eixirà del gran feix de desenganys y miseries viscudes com un raig de sol tebi qui aportarà un somris als meus llabis y una dolçor al meu cor. Rencunies, moltes més que pas amors, n'he desvetllades; no'm sab greu; elles m'han ensenyat a ésser fort, y valguem els déus, elles si qu'estich segur que s'aniràn marcint pera fer lloch a flors més serenes y més merescudes.

Me sento orgullós, y vull ferho constar; me sento orgullós d'haver format part d'aqueix estol de companys qui han sabut lluytar per la terra sens haverli demanat res, ni haverne res esperat. Cada mà de cada un d'aquests companys es pera mi una joia que guardo prop de mi avarament. Mans nobles qui han sabut trevallar per un ideal, y no s'han obert ni pera'l premi, ni pera'l

càstich de la censura injusta. Les guardo prop de mi, y en el fons de la meua ànima les ompló carinyosament de petons. Si, al atànçarles a mos llabris, jo pogués dirlos hi un mot y elles me sentissin, jo'ls diria: «D'aquí hont sóch, sento properes les vibracions d'un troç d'humanitat en commoció. Mans joves y nòbles, no os embutxaquéu; la lleuor es sembrada, y mentres el sol fa granar les espigues, esmoléu... una vegada més per la llibertat dels grupos humans, per la dels homes qui els constitueixen.»

Y a cau... de mà, jo'ls diria... lo que no puch dir a causa d'una lley.

Y estich ben convençut de que les mans no's plegaran malgrat la desaparició del grupo, perque precisament la força del grupo ha estat sempre fonamentada en la for-

ça individual. Hi haurà cambi de treball; potser, tant de bo, hi haurà cambi d'eynes, però'l maneig durarà y durarà el dalit y la força. Cada un de nosaltres seguirà fent son solch, y tots els solchs, per lley de perspectiva social, convergiràn a l'indret ahont el sol se desvetlla y ahont els núvols són rojos quan hi ha núvols.

Derrera de la rella, poetes y cantayres, alegres aymadors de les joyes presents, tristos somniadors d'esdevenidores llibertats, derrera de la rella, desfet el chor, seguim entonant els nostres cants d'amor a la Bellesa absoluta, a l'absoluta Veritat, a la llibertat absoluta dels pobles, dels homes, y de llurs conciències y actes.

F. PUJOLÀ Y VALLÉS

Berlin, desembre, 1906.

VISIONS

A J. Massó Torrents

I

En l'aygua riallera, fresca y clara,
nusos y alegres els infants botien;
els derres raigs del sol ab bes suavisim
amoixaven llurs carns emmorenides.
De lluny molt lluny ab dolç resò de plany
la veu d'una campana va sentirse;
de l'hora baixa deya les tristors...
prò en l'aygua clara, aquells infants botien ..

II

Les branques del vell roure aquella tarda
ab enfollit brahó batia'l vent,
Haguereu dit que anava prest a vèncel,
prò'l roure, ferm y hardit, se feya ab ell.
Y com a cant d'aquella forta lluyta,
a cada colp del vent en la branca
eixia, viu, de les revoltes fulles
un brigit de gemechs y de rialles...

III

Allà en el camp vestit del vert de Pasqua
un blanch anyell peixia blabament.
Alçava a voltes el capet humil,
y ab ayre trist, mirant al lluny belava...
Oh aquell bel de frescors de veu d'infant,
quina visió corpenedora'm duya!
Y aquell vermell sagnant de les roselles
que'l vent movia ab una estranya furia!

IV

Al lluny l'alta montanya s'ovirava,
plena de majestat y de repòs;
d'aquell repòs qu'es una tasca eterna,
d'aquella majestat qu'enlayra'ls fronts.
Tota la plana s'amparava d'ella
com al redós de un maternal amor,
y els homes d'aquell terme, corflorien
al parlar de llurs boscos y llurs fonts.

V

Tenen els pins una alegria dolça
en els planells frescals y arracerats;
tenen una alegria grave y forta
en els cimats abrutits y espadats...
Es l'alegria d'essé incommovibles
vora'ls abims sinistres arrelats;
es l'alegria èpicament enorme
de ab les tempestes pit a pit lluytar!

VI

El cel avuy té una alegria dolça
y el mar un suavisim onejar
Oh, quina pau! Prò ay, l'ànima meua
aquesta pau no's sab encomanar...
Aquest repòs y aquesta pau immensa
tots els sentits me van neguitejant
y penso en les tempestes qui's congrien
en la pau y el repòs de cel y mar!

VII

La presencia del mar fa les paraules
mitj tremoloses y balbucejants.
A vora'l mar totes les veus s'esblaymen
y tenen un cayent illuminat...
Els ulls devant del mar s'immobilisen
sobtats per un encís pregón y estrany.
El mar es un camí qui va a l'ensomni,
una immensa oració a la eternitat...

VIII

Quan la tempesta el sí del mar agita,
sa veu va terra endins amenaçant,
Devant del mar llavors la terra resta
feblida com un nin vora un gegant,
Quan la bonança'l sí del mar aquieta
y les ones suaus van esclatant,
la terra vora'l mar llavors se enjoya
com mare qui la besa'l seu infant...

FRANCESC SITJÀ Y PINEDA

ADEU A «JOVENTUT»!

JOVENTUT se'n va, desapareix, plega.. ¿Per què? M'ho deya l'altre dia l'amich Via ab un ayre complacent de conformat, gayrebé heroich: «JOVENTUT ja ha fet tot el seu cami. Avuy, després de la darrera Assamblea de la Unió Catalanista, en que tots nosaltres hi posarem el coll aportanthi els nostres ardents entusiasmes, políticament no podem fer res més. Han d'ésser altres els qui ho facin...»

Bella fi la del qui sab morir a temps! Que se'n estalvien de desilusions, de desenganys, de disgustos... y fins d'ensopegades, de caygudes llastimoses y d'actes negatius, contraris a n'allò meteix que un, de bona fe, se pensa defensar!

Per això jo qu'he seguit ab carinyós entusiasme la esplèndida creixença de JOVENTUT, y que m'he honrat molts cops colaboranthi, avuy, al despedirme d'ella, felicito de cor als seus redactors qui han treballat hardidament pera complir llur tasca, y que han sabut conèixer a temps, dotats d'excelent esperit crítich, quan l'han ben acabada.

Tal volta això farà que JOVENTUT perduri en la memoria de tots, millor que si s'empenyés en viure. Els qui arroceguen una vida migrada, malaltica, adhuch essent joves, posen mal gènit, esdevenen esquerps y malhumorats, allunyen fins a la maynada... Bella fi la del qui sab morir a temps!

S. GUBERN

TU COM JO

L'acusat semblava l'acusador. El banch ahont seya semblava redimit de son mal nom: l'home'l dignificava ab el seu geste triomfant.

Els ulls del processat miraven més enlayre que'ls esguarts sombres dels magistrats; eren més valents que'ls dels jurats estemordits, y el seu front era marcat de protuberancies reveladores d'actives gestacions, y's mostrava obert y altiu dintre del march barroch de sos cabells negres y torçats, se diria pels dits febreros, en el moment de la concepció de les idees.

El fiscal va acabar sa tasca ingrata d'acusar. Havia estat molt eloquent al definir les doctrines pertorbadores: eren la negació de tota lley, y per tant—conclohia'l fiscal—ne-

gació de Justicia; eren el retorn a les primitives societats en les quals les organiscions de la vida dels homes eren deficientes, puig que no existia'l respectuós principi d'autoritat, lo qual donava lloch a llyutes sagnantes entre'ls homes...

L'acusat somreya.

—Mireulo!—afegia'l fiscal mostrant al Jurat espahordit la posa heroica del processat.—Mireulo com tot en ell es irrespectuós; mireulo com no tem el fallo de la Justicia...—

L'acusat somreya sempre.

—Riu, se'n riu en aquest acte seriós en el qual jo no sóch jo, qui sóch la lley qui parla, qui sóch tota la societat qui demana comptes del delicté al delinquent. Ell ha pres la ploma. La noble ploma qui creà'l genial *Don Quijote de la Mancha*, la ploma qu'escampa'l saber d'un pol a l'altre pol de la terra, ell, aquest obscur, l'ha utilisada pera sembrar ires, pera predicar destrucció... Y riu, y encara riu, burlantse per endevant del fallo de la Justicia, burlantse de mi qu'en aquest moment sóch la lley.—

L'acusat interrompé:

—Tu ets com jo!—

El president s'alçà irat y amenaçà al processat ab treure'l de la sala.

—Ja parlaréu quan jo vos dongui venia. Y sàpia'l processat que al Fiscal no se'l tuteja.—

El processat va restar impassible.

Després del Fiscal parlà l'advocat defensor, després van venir testimonis, després el president feu un altre discurs, y mentres parlaven, s'hauria dit que l'acusat no hi era, que tot ell, per un misteri inexplicable, era lluny y era ditzós, com si en la seva mirada plena de serenors s'hi poguessin veure reflexes d'aquella vida somniada qu'ell veyia travessant ab son esguart poderós les macices parets d'aquella sala aborrida...

Quan el sentenciat sorti en mitj dels dos guardes civils, va mirarse al fiscal y li va repetir:

—Tu ets com jo!—

Els civils varen empènyel cap a la porta y el fiscal, girantse cap al president, va somriure.

«Tu ets com jo...» Quina mania aquell home en dirli aquests quatre mots!

«Tu ets com jo...» Fa riure això.

Va arribar a casa seva'l fiscal, y fadigat va asseures en una butaca, arrán del balcó. Va treures un diari de la butaca y's va posar a llegir... Quina deria! No podia fixar atenció en lo que llegia. Era curios aquell «tu ets com jo». Còm li tornava al pensament! Semblava una mosca amohinosa, aquella idea.

Va deixar el diari. El seu pensament va

probar d'empèndreles per altres camins. Se'n va anar cap a la seva caseta riallera de la horta valenciana. Ja feya dos anys que no hi havia estat. Dos anys sense veure aquell jardinet que la esposa, morta avans del seu nomenament pera l'Audiencia de Barcelona, cuidava ab tant amor... Dos anys! Y en dos anys ara era'l primer cop que li entrava'l desitj de revèurela aquella caseta dels seus amors, ab els seus tarongers florits, ab els seus clavells de rojor descarada... «Tu ets com jo...»

Es valent això! Se necessita ésser valent pera dir a un fiscal «tu ets com jo».

Aquelles nits d'estiu qu'ell ab la seva dona se posaven a la terrassa... Aquelles flayres fortes de totes les flors juntes...

— Potser tenia rahó l'acusat al dir-me: «Tu ets com jo...»

» Però no, no. Ell no es pas com jo. Ell es comdempnat a sis anys de presó y jo, jo sóch el qui l'he fet comdempnar... Això es ben diferent...

» Potser volia dir que jo sóch de carn y òssos com ell... Això si qu'es cert. Llavors si, està ben dit: Tu ets com jo... Però, no, no. Jo sóch la lley, y la lley no té carn ni òssos. Llavors jo no sóch pas com ell. Jo sóch... si, si, jo sóch la lley... La lley! És gros això d'ésser la lley! Y qu'es la lley?

» Me fa riure això d'ésser una cosa que no es cap cosa. La lley es una escriptura, un acort, un llibre groixut... molt groixut.

» Vès si jo seré un llibre groixut!

» La lley es molt sagrada. Jo dech ésser sagrat. Per què deu ésser sagrada la lley? Els homes no ho són pas de sagrats, y són els homes qui fan les lleys. Diguem homes, diguem lleisladors...

» Potser tenia rahó'l sentenciat: «Tu ets com

jo.» No ha parlat gayre aquest processat, però'm fa l'efecte de que ha sigut un discurs, el seu, molt més llarch y eloquent qu'el meu.

» Però, no, no. Això són bestieses. Ell no es pas com jo. Ell es a la presó y jo, jo sóch lliure... ¿Lliure? Lliure!

» ¿Còm ho entenem això d'ésser lliure?

» Si tot això qu'he pensat de la lley ho posés en un escrit, me destituhirien y'm processarien. Quina llibertat! Si fa o no fa com la d'aquell... Potser si qu'ell y jo som iguals; potser si que té rahó al dir: «Tu ets com jo.»

» Còm me fan riure aquests pensaments!

» Avuy he acusat a ún homicida y ha sigut també comdempnat. Era un pobre home. La seva dona'l trahia y ell va matar a la seva dona. Quan el president li ha preguntat si tenia res a dir, s'ha alçat y ha dit: «Jo demano al senyor fiscal qui m'ha acusat, que's posi en ma situació. Ell al meu lloch hauria fet com jo.»

» «Tu ets com jo», altre cop. Si, si, jo hauria fet com ell. Jo qu'estimava a la meua dona més que a mi mateix, l'hauria morta si m'hagués mancat... Si, si, jo hauria fet com ell...

» Llavors, ¿per què l'he acusat?

» Llavors, ¿per què acuso?

» Es terrible això!

» Que bé hi estich en la meua caseta de la horta de Valencia! Que'n són d'hermosos els tarongers florits y els clavells rojos!

» Aquí les idees són generoses, com es generosa la Naturalesa...» —

JOSEPH M.ª FOLCH Y TORRES

Elne-Mosseillos, novembre 1906.

SACRA FAMES

(DE LECONTE DE LISLE)

La mar s'estén immensa y's gronxa endormiscada: s'aplanen ses onades en un suprèm desmay. De quètetut omplena, la nit, com encisada, l'horror meravellós de l'aygua y de l'espay. Abdós abims en fan sols un, sense fondaria, d'acongoixada pau y d'enlluernament; altà y sepulcre ensemps, sublim y ombrüa amplaria hont a milions hi ha ulls qui miren fixament. Aixís el cel magnífich, les aygues venerables, reposen en la llum, rublerts de majestat, talment com si els vivents, breus àtoms miserables, llur somni sense fi no haguessin may torbat.

Ab tot, sentint com creix la fam qui l'agullona, el Vagamond sinistre del gran desert marí va y ve y se'n torna, flayra la soietat de l'ona, y, d'aborrit, frísos ses barres fa cruixí.

Per'ell, ni els Tres-Reys ornén la immensa volta blava, ni hei llú l'hermós Triàngul, ni l'Escorpi ostentós

qui al fons de l'infinit sa cúa de foch clava, ni l'Ossa, qui s'estén pel Nort esplendorós.

No sab sinó la carn qu'endavallar somnia; y, no escoltant res més que l'seu desitj cruent, els gruixos tenebrosos de l'aygua, en sa follia, ab ulls mitj entelats sondeja lentament.

Mes tot es buyt y mut. Res sent enlloch, res sura per sobre l'ampla mar. Res veu, ni viu ni mort. Y, laç y cech restant, sa massa, de pell dura, decanta per dormir, no esperant conhort. [mens.

Oh monstre! Entre nosaltres són reys, també, els abdó-Ta. fam no es més horrible que la qui ab l'home's bat! No't desconsolis, creume: demà menjaràs hòmens: aixís meteix per ells demà seràs menjat.

Llarga occisió lligítima devé, la Fam sagrada, de des les fondes ombres als astres resplendents; y l'home y el tauró, qui lluyten en la onada, al teu devant, oh Mort, tots dos són ignocents.

E. GUANYABENS, trad

NO SÓCH PAS UN RENEGAT

No vull pas que s'fa dit
que jo sóch un renegat.
Donchs tinch un altar guarnit
lluminós y aponcellat
sota la volta del pit.
A tot'hora'l meu esprit
devotament hi ha resat.
Es una capella ardent
hont no pot entrar la gent
a fer cap irreverencia.
No hi tinch ni un sant de cartró
ni pare predicadòl
El missal es ma conciencia,
es celebrant el meu jo;
y tota la meua ardencia
la llantia que hi fa claròl...
Resolut y turbulent

així, mon esprit hi resa,
— Oh cega Naturala
fesme fort, lliure y conscient.
Ben fort per no ser vengut,
lliure per guiar mos passos
conscient pera obrir mos braços
no més que a la joventut.
Joventut qui a vells y a joves
inspiri rialles noves
penetrant el mur dels anys
cabories y desengany.
Que qui cerca'l goig de viure
y fer viure sanament,
cal que sia així potent
perque no li estronqui el riure
la bestiesa de la gent, —
NOGUERAS OLLER

ADVERTENCIES

Com anunciarem, ab aquest número repartim l'índex del present any de **Joventut**, y además un altre índex compresiu dels set anys de publicació d'aquesta revista. També acompanyem un Suplement al número prop passat, donant per termenada a **Joventut** la polemica Aladern-Miquel y Planas.

Pera enquadrar el volúm de l'any setè y darrer de **Joventut**, s'han confeccionat com de costúm unes **Artístiques Tapes**, de qual dibuix s'ha encarregat el reputat artista En Modest Urgell. Se vendran soltes a l'acostumat preu de 2'50 PESSETES. L'Administració de **Joventut** farà enquadrar les colleccions complertes que se li envihin pel preu de 3 PESSETES, compreses tapes y enquadració, de quiscún dels anys de **Joventut**. Les colleccions enquadrades se venen als preus següents:

Any primer: (1900, tapes de A. de Riquer.)	Ne queden pochs tomos .	25 ptes.
Any segon: (1901, tapes de J. Triadó)		10 »
Any tercer: (1902, tapes de Adrià Gual)		10 »
Any quart: (1903, tapes de Apeles Mestres)		10 »
Any cinquè: (1904, tapes de Sebastià Junyent)		10 »
Any sisè: (1905, tapes de Amfós Monegal)		10 »
Any setè y ultim: (1906, tapes de Modest Urgell)		10 »

Al despedirse **Joventut** del públich com a revista setmanal, anuncia que sa **Biblioteca** continuarà donant a llum obres inèdites dels millors escriptors catalans, y traduccions de llibres de valua excepcional. Si l'obra política de **Joventut** es termenada, no ho es pas la literaria, que considerem tan patriòtica com aquella y que desitgem tingui llarga vida, com ho desitgem també a tots nostres lectors, ab els qui encaixem afectuosament, dihéntelshi per última vegada desd'aquestes planes:

Bon any nou.

